

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SERBEST ORMANCILIK BÜROLARININ HUKUKSAL SORUNLARI
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

HAZIRLAYAN

CANER ŞENKAL

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ GÖKÇE GENÇAY

BARTIN-2019

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

SERBEST ORMANCILIK BÜROLARININ HUKUKSAL SORUNLARI
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
CANER ŞENKAL

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Gökçe GENÇAY - Bartın Üniversitesi
Üye : Prof. Dr. Aynur AYDIN - İstanbul Üniversitesi
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nimet VELİOĞLU - İstanbul Üniversitesi

BARTIN-2019

KABUL VE ONAY

Caner ŞENKAL tarafından hazırlanan “SERBEST ORMANCILIK BÜROLARININ HUKUKSAL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ” başlıklı bu çalışma, 12/09/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Gökçe GENÇAY (Danışman)

Üye : Prof. Dr. Aynur AYDIN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nimet VELİOĞLU

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. H. Selma ÇELİKİYAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Dr. Öğr. Üyesi Gökçe GENÇAY danışmanlığında hazırlamış olduğum “SERBEST ORMANCILIK BÜROLARININ HUKUKSAL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

12.09.2019

Caner ŞENKAL

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında öncelikle, tez danışmanlığımı üstlenerek araştırma konusunun seçimi ve yürütülmesi sırasında değerli bilimsel uyarı ve önerilerinden yararlandığım ve çalışmalarımın her safhasında ilgisini ve yardımlarını esirgemeyen, bilgi ve tecrübeleriyle beni aydınlatan sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Gökçe GENÇAY'a teşekkürlerimi sunarım.

Tezde jüri üyesi olarak tezi inceleyen ve katkı sağlayan hocalarım sayın Prof. Dr. Aynur AYDIN ve sayın Dr. Öğr. Üyesi Nimet VELİOĞLU'na şükranlarımı sunarım. Ayrıca çalışmalar sırasında bana yardımcı olan, her türlü desteğini esirgemeyen eşim Nur ŞENKAL'a ve öğrenim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, her zaman yanımda olan, bugünlere gelmemde en büyük pay sahibi olan aileme de teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Caner ŞENKAL

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

SERBEST ORMANCILIK BÜROLARININ HUKUKSAL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Caner ŞENKAL

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Orman Mühendisliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Gökçe GENÇAY

Bartın-2019, sayfa: 56

Bu araştırmayla, 5531 sayılı “Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun’a” dayanarak kurulan serbest ormancılık bürolarında yaşanan hukuksal ve idari sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. 5531 sayılı Kanun 2006 yılında yürürlüğe girmiş olup oldukça yeni bir uygulamadır. Bu nedenle uygulamada bazı aksaklıkların ve yeniden düzenlenmesi gereken hükümlerin bulunduğu bilinmektedir. Meslek mensuplarının uygulamada karşılaştıkları sorunları tespit edebilmek amacıyla özgün bir anket hazırlanarak, Orman Mühendisleri Odası meslek mensuplarına, kayıtlı telefon, mail vs. yoluyla ulaşılmış ve anketleri doldurmaları istenilmiştir. Anket soruları analizinde, frekans değerleri ve yüzde oranları araştırma amacına yönelik yorumlanmıştır.

Yapılan araştırmaya göre serbest ormancılık bürolarına bakıldığında; çoğunlukla erkek, 25-35 yaş aralığında, lisans mezunu, 10 yıla yakın faaliyet gösteren, 2006-2016 yılları arasında mezun, kuruluş ili olarak Orman Bölge Müdürlüklerinin bulunduğu yerlerde kurulmuş, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesinden mezun, 5.000-10.000 TL arasında aylık ortalama geliri olan bir profil öne çıkmaktadır. Diğer yandan ormancılık büro sahiplerinin büyük oranda üzerinde durduğu sorunlar; işlerin daha hızlı ve pratik olarak yürütülmesine engel

olan bürokrasi yoğunluğu, serbest ormancılık bürolarının faaliyet alanları ile ilgili fakültelerde verilen eğitimin yetersizliği, teorikte verilen eğitimin pratik ile desteklenmeyişi ve uygulamanın yetersiz oluşu, ormancılık bürolarının aşırı fiyat kırımı ve iş bitirme belgesinin gerekliliği vb. şeklinde sıralanmaktadır. Bu sorunların çözüm noktasında ise Orman Mühendisleri Odası, ilgili üniversitelerin fakülteleri, devlet orman teşkilatı ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile ilgili farklı kesim temsilcilerinin geliştireceği çözüm odaklı ortak bir paydada buluşmaya ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 5531 sayılı Kanun; Orman mühendisliği; Serbest ormancılık büroları.

Bilim Kodu: 502.17.01

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

LEGAL ISSUES AND PROPOSED SOLUTIONS OF THE FREE FORESTRY OFFICES

Caner ŞENKAL

Bartın University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Forest Engineering

Thesis Advisor: Assist. Prof. Gökçe GENÇAY

Bartın-2019, pp: 56

The aim of this study is to determine the legal and administrative problems, and the solution proposals related "Forest Engineering, Forest Industry Engineering and Woodworking Industrial Engineering about the Law" law no 5531. Law No. 5531 entered into force in 2006 is a fairly new law. Therefore, it is known that there are some problems in practice, and provisions that are need to be amendment. An original questionnaire was prepared in order to identify the problems faced by professionals in practice. Professionals registered in the Chamber of Forest Engineers were contacted by telephone, e-mail, etc. and asked to complete the questionnaires. While analyzing the answers to the questionnaires, frequency values and percentages were interpreted for the purpose of the research.

According to the data obtained; free forestry offices show a profile as are mostly men, aged between 25-35 years, graduated with the undergraduate degree, operating for nearly 10 years, graduated between 2006 and 2016, established in the locations of the Regional Directorates of Forestry in the province of Istanbul, graduated from the Faculty of Forestry of Istanbul University, with a monthly average income of TL 5.000-10.000. On the other hand, the problems that forestry bureau owners mostly faced and listed are bureaucracy density which prevents the works to be carried out more quickly and practically; the lack of education in the faculties related to the fields of activity of the free forestry offices, the lack of practical support in theory and the inadequate implementation; the excessive price

breakdown of the forestry offices and the necessity of the completion certificate etc. In order to solve these problems, it was found that there is a need to meet in a solution-oriented common ground that will be developed by the representatives of TMMOB Chamber of Forest Engineers, faculties of related universities, state forest organization and related non-governmental organizations.

Key Words: Law No. 5531; forest engineer; free forestry offices.

Science Code: 502.17.01

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
EKLER DİZİNİ.....	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ	xv
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1. Ormancılığın Tarihsel Gelişimi	3
1.2 5531 Sayılı Yetki Yasası'nda Tanımlanan Orman Mühendisliği Mesleği	5
1.3 5531 Sayılı Yasa'nın Mesleğe Katkısı.....	8
1.4 5531 Sayılı Kanun Uygulama Yönetmelikleri.....	10
1.4.1 Ormancılık ve Orman Ürünleri Bürolarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Yönetmeliği.....	10
1.4.2 Orman Mühendisleri Odası Mesleki Deneyim Kazanma ve Meslek Mensupluğu Sınav Yönetmeliği.....	11
1.4.3 Orman, Orman Endüstri ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisleri İle Serbest Meslek Bürolarının Çalışma Alanlarına Dair Yönetmelik	14
1.4.4 Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun'a Dair Oda Onur Kurulu Çalışma Esasları ve Serbest Yeminli Meslek Mensupları Disiplin Yönetmeliği.....	14
BÖLÜM 2 LİTERATÜR ÖZETİ.....	15

BÖLÜM 3 MATERYAL VE YÖNTEM	17
3.1 Materyal	17
3.2 Yöntem.....	17
BÖLÜM 4 BULGULAR VE TARTIŞMA	22
4.1 Mezun Olunan Eğitim Kurumu	23
4.2 Mezuniyet Yılı	23
4.3 Cinsiyet Durumu.....	24
4.4 Yaş Durumu	25
4.5 Büro Sahipliği	25
4.6 Büro Kuruluş İli	26
4.7 Faaliyete Başlama Yılı.....	26
4.8 Aylık Ortalama Net Gelir	27
4.9 Büroda Yürütülen Ormancılık Faaliyetleri	27
4.10 5531 Sayılı Kanun’un “Faaliyet Alanları” Açısından Yeterliliği	30
4.11 Bürolarda Faaliyet Gösterilmeyen Alanlarda Çalışmama Nedenleri	30
4.12 Finansal Kaynak Temini	31
4.13 SMM Adaylarının Faaliyet Alanlarını Kavrama Durumu	31
4.14 Orman Fakültelerinde Verilen Eğitimin Yeterliliği.....	32
4.15 Orman Fakültelerinde Verilen Eğitimin Yeterli Olmama Nedenleri.....	35
4.16 SMM Eğitimi ve Stajın Gerekliliği ve Yeterliliği	36
4.17 Meslek Odası Seminerlerinin Gerekliliği ve Yeterliliği	38
4.18 İş Bitirme Belgesi Uygulamasının Gerekliliği.....	39
4.19 Orman İdaresiyle Yaşanan Sorunlar	40
4.20 Orman İdaresi İle Yaşanan Sorunlar Hakkında Çözüm Önerileri	41
4.21 Serbest Ormancılık Bürolarının Genel Sorunları ve OMO İle Yaşanan Sorunlar..	43

4.22 5531 Sayılı Yetki Yasası ve OMO İle Yaşanan Sorunlar Hakkında Çözüm Önerileri	44
BÖLÜM 5 SONUÇ VE ÖNERİLER	46
KAYNAKLAR	50
EKLER	52
ÖZGEÇMİŞ	56

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
3.1: Büro sahiplerine/çalışanlarına ait bulgular.....	19
4.1: Büro sahiplerine ait genel bilgiler	22
4.2: Serbest ormancılık bürolarında yürütülen faaliyetler.....	28
4.3: Orman fakültelerinde verilen eğitimin yeterliliği	32
4.4: Eğitim yetersizliğinin nedenleri	35
4.5: SMM ve staj uygulamasının gerekliliği ve yeterliliği.....	37
4.6: İş bitirme belgesi uygulamasının gerekliliği	39
4.7: Orman idareleriyle yaşanan sorunlar	40
4.8: Mevzuattan kaynaklı genel sorunlar ve OMO ile yaşanan sorunlar	43

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
1.1: Yetki Yasa'sının 4.maddesi; orman mühendisliği mesleğinin faaliyet konuları.	6
1.2: Yetki Yasa'sının 5.maddesi; hak, yetki ve sorumluluklar.	7
1.3: Yetki Yasa'sının 6.maddesi; meslek mensubu olmanın şartları ve sınav	8

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
<u>No</u>	<u>No</u>
EK 1: Serbest Ormancılık Büroları ile Yapılan Anket Formu	52

KISALTMALAR DİZİNİ

ÇED	:	Çevresel Etki Değerlendirmesi
İÜ	:	İstanbul Üniversitesi
KTÜ	:	Karadeniz Teknik Üniversitesi
OBM	:	Orman Bölge Müdürlüğü
OGM	:	Orman Genel Müdürlüğü
OMO	:	Orman Mühendisleri Odası
SMM	:	Serbest Meslek Mensupluğu
SYMM	:	Serbest Yeminli Meslek Mensupluğu
TEMDEM	:	Temel Eğitim ve Mesleki Deneyim Kazanma Merkezi
TMMOB	:	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Gelişen ve değişen dünyada ormancılık mesleğinin yerini almasında öncelikli olarak yapılması gereken; ülke ve dünya gerçekleri doğrultusunda mesleğin genel yapı ve özellikleri baz alınarak faaliyet alanı, görev ve yetki tanımları belirtilmiş meslek statüsüne kavuşturulmasıdır. Ülkemizde ilgili mevzuat gereği herhangi bir meslek ve bu mesleğin unvanını alabilmek için o meslek ile ilgili lisans eğitimi yapmış olmak gerekmektedir. Kısaca, herhangi bir meslek ve meslek unvanını alabilmek için lisans eğitimi şarttır. (Ayanoglu ve vd., 2008).

Ülkemizde ilk ormancılık yükseköğretimi 1857 tarihinde başlamıştır. Tanzimat Fermanı ile Osmanlı İmparatorluğu bir kaynak arayışına girmiştir. 1839 yılında Ticaret Nezaretine bağlı olarak *Orman Müdürlüğü* kurulmuştur. Fakat oluşturulan bu Müdürlük teknik olarak ormancılık faaliyetini gerçekleştirmekten ziyade orman ürünleri ticaretinden vergi almak üzerine yoğunlaşmıştır. Ormancılık faaliyetlerinin tam olarak araştırılmasına 1856 yılından sonra “Umuru Nafia Nezaretine-Bayındırlık Bakanlığına” bağlı olarak oluşturulan “Meclisi Meabir” ile başlanılmıştır. Bu meclis, yerli ve yabancı uzmanlardan oluşturulmuş olup yol, kanal, demiryolu, endüstri, tarım ve orman işlerinde gerçekleştirilecek reform esaslarının incelenmesi görevini üstlenmiştir. Bu dönemde Fransa’dan Louis Tassy ve M. Stheme adında ormancılık uzmanları getirilmiştir. Tassy İstanbul’da bir Orman Okulu inşa etmek ve oluşturulacak orman teşkilatının ihtiyaç duyacağı teknik elemanları yetiştirmekle, Stheme ise İmparatorluk ormanlarında incelemeler yapmak ve bir teşkilat kurmakla görevlendirilmiştir. Bu çalışma sonucunda 17 Kasım 1857 tarihinde İstanbul’da ilk Orman Okulu kurulmuş ve Türkiye’de ormancılık eğitimi başlamıştır (Özdönmez ve Ekizoğlu, 1996). Fakat ormancılık teşkilatının kuruluş yılı 1839 olarak kabul edilir. 3116 sayılı Orman Kanunu 1937 yılında yürürlüğe girmiş, Yasa’nın uygulanmasını sağlamak için 3157 sayılı Yasa ile “Askeri Orman Koruma Örgütü” kurulmuştur. Yine aynı dönemde taşrada da teşkilatlanmasını devam ettiren Orman Genel Müdürlüğü (OGM) önce Çevirge Müdürlükleri kurmuş, daha sonra bunları Döner Sermayeli Revir Amirliklerine çevirmiş ve bu amirliklerin “Devlet Orman İşletmeleri” adını alması 1945 yılında gerçekleşmiştir. 1945 yılında çıkarılan 4767 sayılı Yasa ile Askeri Orman Koruma Örgütü kapatılarak görevlerinin devlet orman işlemelerine verilmesiyle iki başlı bu örgüt yapısının meydana getirdiği

sakıncaların ortadan kaldırılması amaçlanmıştır. Devlet orman işletmelerinin artan sayısı nedeniyle 1951 tarihinde Orman Başmüdürlükleri kurularak devlet orman işletmeleri de bu Başmüdürlüklere bağlanmıştır. Orman Bakanlığı ilk kez 1969 yılında kurulmuştur. Orman Genel Müdürlüğü, Orman Bakanlığına bağlı bir kuruluş olarak yerini almıştır. 1981 yılında, Orman Genel Müdürlüğü, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlanmıştır. Fakat Orman Bakanlığının kapatılmasının ardından gün geçtikçe önemli hale gelen ormancılık faaliyet ve hizmetlerinin yerine getirilmesinde bir takım sorunlarla karşılaşmıştır. Bu sorun Bakanlığın 1991 yılında tekrar kurulmasını sağlamıştır. Çevre ve Orman Bakanlıkları 2003 yılında bir araya gelerek Çevre ve Orman Bakanlığı kurulmuştur. Orman Genel Müdürlüğü de kamu tüzel kişiliğine haiz özel bütçeli bir kuruluş olarak bu Bakanlığın bağlı kuruluşu olmuştur (Özden ve Ekici, 2010).

Ülkemiz ormanlarının neredeyse tamamına yakını devlet mülkiyetindedir (%99,9). Anayasanın 169’uncu maddesi gereği “*devlet ormanları devletçe yönetilir ve işletilir*” denildiği için ormanların işletilmesi ve yönetimi devlete aittir. Bu sebeple ülkemizde ormancılıkla ilgili neredeyse tüm faaliyetler devlet orman teşkilatınca yürütülmüştür. Ormancılık sektörü adeta bir kamu sektörü haline gelmiştir.

“5531 sayılı Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun” (kısaca “Yetki Yasası” da denilmektedir) ülkemiz ormancılık alanında orman mühendislerinin kamu kurumu haricinde mesleki faaliyette bulunmalarına imkân sağlayan ve bu faaliyetler için gerekli hukuki altlığı oluşturan bir düzenlemedir. 2006 yılında çıkarılan bu Kanun’un amacı; orman mühendisliğinin de içinde bulunduğu üç meslek grubunun faaliyet alanlarının tespiti, ormancılık ve orman ürünleri bürolarının kurulması ve her bir mühendislik alanına ilişkin meslekî faaliyetlerdeki hak, yetki, sorumluluk ve çalışma esaslarının düzenlemesidir (TOD, 2018). Kanun’un gerekçesinde de açıkça ortaya konulduğu üzere, bugün devlet eliyle yapılan çok sayıdaki ormancılık teknik hizmetlerinin devletin kontrolünde oluşturulacak özel sektör aracılığıyla da yapılmasının sağlanması amaçlanmaktadır (Ayanoğlu ve vd., 2008).

Bu hukuki düzenleme öncelikle orman mühendisliği mesleğinin yetki ve sorumluluk alanlarını belirtmesinin yanında daha önce kurulmuş ve kurulacak olan serbest ormancılık bürolarının hukuki bir dayanağa kavuşturulması açısından da oldukça önemlidir. Diğer bir yandan devlet orman teşkilatı haricinde ormancılık faaliyetlerinin devlet denetimi ile özel

girişimler tarafından desteklenmesi ve böylece orman mühendisleri için yeni iş imkânları oluşturulması da amaçlanmıştır.

Yetki Yasası'na dayanarak kurulmaya başlanan ve ormancılık işleriyle alakalı çok sayıdaki faaliyetin yapılmasında ormancılık büroları önemli bir rol üstlenmiştir. Ormancılık bürolarının kuruluş aşamasında ve faaliyet sürecinde yasa ve diğer düzenlemelerin yeni olmasından kaynaklanan bazı problemlerle karşılaşıldığı düşünülmektedir. Bu sorunları tespit etmek ve çözüm önerileri geliştirebilmek için Yetki Yasası'nda yapılması gereken düzenlemelerle serbest ormancılık bürolarının faaliyet alanlarının çeşitlendirilmesi, ihtiyaca cevap verecek olan orman mühendislerinin yetiştirildiği üniversitelerdeki eğitim düzeyinin yükseltilmesi, bürokrasiyle yaşanan sorunların bitmesi gibi konuların çözüme ulaştırılması çok önemli görülmektedir.

Bu tezde, ülke genelinde faaliyet gösteren serbest ormancılık bürolarının Yetki Yasası ve diğer düzenlemelerine dayanarak yapmış oldukları faaliyetlerin süreçlerinde serbest orman mühendislerinin yaşamış olduğu hukuksal ve idari sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirilmesi amaçlanmıştır.

1.1. Ormancılığın Tarihsel Gelişimi

Devlet tarafından ormancılık konusu Tanzimat Fermanı ile birlikte sistemli bir şekilde ele alınmaya başlanmıştır. 1839 yılında Ticaret Nezaretine bağlı bir “Orman Müdürlüğü” kurulmuştur. Bu Müdürlük ormancılık hizmetlerinin takibi için oluşturulmuştur. Fransa'dan getirilen ormancılık uzmanlarının katkısıyla 1857 tarihinde ilk Orman Fakültesi öğretime açılmıştır. Bu da Orman Müdürlüğünün etkinliğini artırmıştır. Ülkemizde teknik ve ekonomik ormancılık uygulamasına güç verecek elemanların yetiştirilmesine başlangıç oluşturan 1857 yılından beri, günün ve şartların zorla kabul ettirdiği farklı kanunnameler, fetvalar, buyrultular, nizamname ve talimatnameler çıkarılmıştır. Ormancılık işleri cumhuriyetin ilanı döneminde (1920-1923), iktisat vekâletine bağlı bir genel müdürlük tarafından idare edilmiştir. Bu dönemde bazı Kanun ve kararlar da çıkarılarak uygulanmaya konulmuştur (URL-1, 2019).

1922 yılında Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün Meclis açılış konuşmalarındaki: “*Gerek ziraat ve gerek memleketin servet ve sıhhati umumiyesi noktası nazarından ehemmiyeti muhakkak olan ormanlarımızdaki asri tedbir ile hüsnühalde bulundurmak, tevsi etmek ve*

azami faide temin eylemek esas düsturlarımızdan biridir” sözleri, ormancılığımızın gelişme kaydetmesinde önemli bir temel oluşturmuştur (URL-1, 2019).

1937 yılında çıkarılan 3204 sayılı Kanun ile OGM hükmi şahsiyete haiz katma bütçeli bir idare olarak kurulmuştur. Aynı yıl yürürlüğe giren 3116 sayılı Orman Kanunu ile bugünkü modern ormancılığımızın temeli atılmıştır. Bugün yürürlükte olan 6831 sayılı Orman Kanunu ise 1956 yılında çıkarılmıştır. Ayrıca 1950-1960 yılları arasında orman suçlarının affını sağlayan ve dolayısıyla orman tahribine hız kazandıran dört af kanunu ile birlikte Orman Kanunu üzerinde değişiklik yapan birçok kanun çıkarılmıştır.

Ormanların korunması ile ilgili Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 169 ve 170’inci maddelerinde hükümler bulunmaktadır. 169’uncu madde özetle; “Devlet ormanlarının mülkiyetinin devredilemeyeceği, kamu yararı haricinde irtifak hakkına konu olamayacağını, devlet ormanlarının kanuna göre devlet tarafından yönetilip işletileceğini” düzenlenmişken, 170’inci madde de; “ormanların korunması için ormanlar içinde veya bitişiğinde yaşayan halkın kalkındırılması, ormanların gözetilmesi ve işletilmesinde devletle bu halkın işbirliği yapmasını sağlayıcı tedbirler alınması gerektiği” hüküm altına alınmıştır.

1937 yılından itibaren taşrada da teşkilatlanmasını devam ettiren OGM önce “Çevirge Müdürlükleri” kurmuş, daha sonra bunları “Döner Sermayeli Revir Amirliklerine” çevirmiş ve bu amirliklerin “Devlet Orman İşletmeleri” adını alması 1945 yılında gerçekleşmiştir. Devlet orman işletmelerinin artan sayısı nedeniyle 1951 tarihinde Orman Başmüdürlükleri kurularak devlet orman işletmeleri de bu başmüdürlüklere bağlanmıştır (URL-1, 2019). Orman Bakanlığı ilk kez 1969 yılında kurulmuştur. OGM, Orman Bakanlığına bağlı bir kuruluş olarak yerini almıştır. 1981 yılında Orman Genel Müdürlüğü Tarım ve Orman Bakanlığına bağlanmıştır. Fakat Orman Bakanlığının kapatılmasının ardından gün geçtikçe önemli hale gelen ormancılık faaliyet ve hizmetlerinin yerine getirilmesinde bir takım sorunlarla karşılaşmıştır. Bu sorunlar Bakanlığın 1991 yılında tekrar kurulmasını sağlamıştır. Çevre ve Orman Bakanlıkları 2003 yılında bir araya gelerek Çevre ve Orman Bakanlığı kurulmuştur. Orman Genel Müdürlüğü de kamu tüzel kişiliğine haiz özel bütçeli bir kuruluş olarak bu bakanlığın bağlı kuruluşu olmuştur (URL-1, 2019). 2011 - 2018 yılları arasında Orman Genel Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığının bağlı bir kuruluşu olmuştur. 2018 yılında Tarım ve Orman Bakanlığı kurulmuştur. Orman Genel Müdürlüğü de yine bu Bakanlığın bağlı kuruluşu olmuştur.

1.2 5531 Sayılı Yetki Yasası'nda Tanımlanan Orman Mühendisliği Mesleği

29.06.2006 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen 5531 sayılı “Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun”, 08.07.2006 tarihli ve 26222 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun; Amaç, Kapsam ve Tanımlar (Birinci Bölüm), Genel Hükümler (İkinci Bölüm), Yasaklar ve Cezalar (Üçüncü Bölüm) ve Çeşitli ve Son hükümler (Dördüncü Bölüm) olmak üzere dört bölüm ve 16 maddeden oluşmaktadır.

5531 sayılı Yetki Yasası’nın amacı 1. maddesinde detaylı olarak açıklanmıştır. Kısaca; *faaliyet konularının mevzuata uygun işleyişini ve gerçekleştirilmesini sağlamak, ormancılık ve orman ürünleri bürolarının kuruluş ve çalışma esaslarını düzenlemek, uzmanlık alanlarına uygun mesleki faaliyetlerdeki hak, yetki ve sorumlulukları düzenlemek, şeklinde* özetlenebilir.

5531 sayılı Yetki Yasası’nın 4. maddesinde orman mühendisliği mesleğinin faaliyet konuları uzmanlık alanlarına göre belirlenmiştir (Şekil 1.1)

Madde 4:

- 1) Devlet ormanlarında, hazine arazilerinde, kamu kurum ve kuruluşlarına ait arazilerde, gerçek ve tüzel kişilere ait arazilerde ormanları doğal ve yapay olarak kurmak,
- 2) Mevcut olan ormanlar dâhil, ormanların bakımı ve iyileştirilmesi, bozuk ormanların imar ve ıslahını yapmak,
- 3) Enerji ormanları tesis ve bakımını yapmak,
- 4) Orman ağaç, ağaççık ve florasına ait tohum üretimi ile aşılama faaliyetlerini yürütmek,
- 5) Orman ağaç ve ağaççıklarına ait tohum ve ağaç ıslah faaliyetlerini yürütmek,
- 6) Orman fidanlıkları kurma, yönetme, işletme, orman fidanı ve bitkisi nakli, standardizasyonu ve sertifikalandırılması faaliyetlerini yürütmek,
- 7) Ağaçlandırma, erozyonla mücadele, sel ve çığ kontrolü, havza amenajmanı, entegre havza ıslahı ve kırsal kalkınma plânlama, projelendirme ve uygulama çalışmaları yapmak,
- 8) Orman içi, kenarı ve orman üst sınırı meraların sınırlarının belirlenmesi, ıslahı, korunması, plânlanması çalışmalarını yapmak,
- 9) Orman topraklarının etüdü, analizi, ıslahı ve bonitet belirlemesi, yetiştirme ortamı analizi, envanteri ve mevcut haritalar üzerinde işaretleme çalışmalarını yapmak,
- 10) Orman alanlarında av ve yaban hayvanlarının çoğaltılması, envanter çalışmaları ile orman ekosistemleriyle doğrudan ya da dolaylı habitat bağlantısı olan yaban hayvanlarına ilişkin olarak avlak, koruma alanı ve rezerv alanı tefriki, plânlaması, tesisi, yönetimi işlerini yapmak,
- 11) Orman içi su kaynaklarının geliştirilmesi, etiüt, envanter, plânlama ve projelendirme çalışmalarını yapmak,
- 12) Millî parklar, orman içi dinlenme ve mesire yerleri ile orman içi rekreasyon alanlarının tespit, tefrik, envanter ve düzenlenmesi, rekreasyon yönetimi ve işletmeciliği, uzun devreli gelişme plâni çalışmaları, ağaç röleve plânları yapmak,
- 13) Peyzaj plânlara uygun uygulamalar yapmak,
- 14) Orman kaynakları plânlaması, orman sınırlaması, arazinin yorumlanması ve mülkiyet çalışmaları yapmak, uydu görüntüleri ve hava fotoğraflarını ormancılık amaçları doğrultusunda yorumlamak ve mevcut haritalar üzerine işlemek,
- 15) Orman yangınları ve zararlılarıyla mücadele, orman yolları ile orman yangın emniyet yolu ve şeritleri plânlamasını, etüdünü, yapımını, bakımını ve kontrolünü yapmak,
- 16) Orman ekosistemleri, orman gen ve biyosfer rezervleri ile biyotop alanlarının kurulması, orman ağaç, ağaççık ve florasına ait gen koruma alanlarının plânlanması, kurulması ve yönetilmesi işlerini yapmak,
- 17) Kent ormancılığı çalışmaları, orman çevre düzenlemesi, orman alanlarında çevresel etki değerlendirmesi faaliyetlerini yapmak,
- 18) Orman ekosistemlerine ait flora ve faunayla ilgili iş ve işlemleri yapmak,
- 19) Orman ve ormancılıkla ilgili yukarıdaki işlere benzer iş ve hizmetleri yapmak.

Şekil 1.1: Yetki Yasa'sının 4.maddesi; orman mühendisliği mesleğinin faaliyet konuları.

Ayrıca yasanın hak, yetki ve sorumluluklar başlıklı 5'inci maddesinde, 4. maddede belirtilen faaliyet konularıyla sınırlı olmak kaydıyla meslek mensuplarının hak ve yetkileri sayılmıştır (Şekil 1.2).

Madde 5:

Araştırma-geliştirme çalışmaları yapmaya, çevresel muhasebe yapmaya, keşif yapmaya, zarar ziyan belirlemeye, maliyet hesaplamaya, fizibilite raporu hazırlamaya, tasarım faaliyetleri yapmaya, plân ve projeler hazırlamaya ve uygulamaya, standardizasyon çalışmaları yapmaya, sertifikalandırmaya, kalite kontrolü yapmaya, stok kontrolü yapmaya, denetim yapmaya, muayene yapmaya, hakemlik yapmaya, eksperlik yapmaya, teknik müşavirlik yapmaya, danışmanlık yapmaya, yeminli danışmanlık ve bilirkişilik yapmaya, raporlar hazırlamaya, ormancılık ve orman ürünleri konularında serbest müşavirlik büroları ile serbest yeminli müşavirlik büroları açmaya, laboratuvarlar açmaya, özel müesseseler ile işletmeler kurmaya, bunları yönetmeye ve bunların sorumlu müdürlüğünü yapmaya, ormancılık karantina ve rehberlik hizmetlerini yürütmeye, her türlü odun ve odun dışı orman ürünleri ile orman endüstrisi dâhil her türlü ormancılık çalışmaları için gerekli olan fidan, bitki, alet ve edevatın ihracat ve ithalat işlemleriyle ilgili hizmetleri tek başlarına, ortak faaliyet alanları içinde ise mevzuatta yetkilendirilmiş diğer meslek mensuplarıyla beraber yapmaya ve yürütmeye yetkili olduğunu ve belirtilen bu hak ve yetkilerin Oda'ya kayıtlı meslek mensuplarınca kullanılır.

Şekil 1.2: Yetki Yasa'sının 5.maddesi; hak, yetki ve sorumluluklar.

Bu bağlamda Orman Mühendisleri Odasına (OMO) kayıtlı meslek mensuplarının faaliyet alanlarının çoğaldığı, iş çeşitliliğinin arttığı, böylece meslek mensuplarınca sahip olunan çalışma alanlarının genişleyerek yeni iş imkânlarının oluşturulduğu aşikârdır.

Yetki Yasası'nın 6'ncı maddesinde meslek mensubu olmanın şartları ve sınav ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgiler Serbest Meslek Mensupları (SMM) ve Serbest Yeminli Mensup Mensupları (SYMM) olarak sınıflandırılmıştır. Meslek mensubu olmanın genel ve özel şartları kanunun 6.maddesinde belirtilmiştir (Şekil 1.3).

Madde 6:**Genel Şartlar:**

- 1) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak.
 - 2) Medenî hakları kullanma ehliyetine sahip bulunmak.
 - 3) Kamu haklarından mahrum bulunmamak.
 - 4) Taksirli suçlar hariç olmak üzere, üç aydan fazla hapis veya Devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, millî savunmaya, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçları ile yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlardan veya zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflâs, kaçakçılık veya ihaleye fesat karıştırma suçlarından hükümlü bulunmamak.
 - 5) Meslek şeref ve haysiyetine uymayan durumları bulunmamak.
- Serbest meslek mensubu olacaklarda aranacak özel şartlar:

- 1) Orman mühendisi, orman endüstri mühendisi ve ağaç işleri endüstri mühendisi yetiştiren lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim veren yükseköğretim kurumlarından mezun olup, mühendis veya yüksek mühendis unvanına sahip olmak.
- 2) Meslekî deneyim kazanmak amacıyla kendi uzmanlık alanlarına uygun serbest meslek mensubu veya serbest yeminli meslek mensubu yanında bir yıl çalışmış olmak.
- 3) Serbest meslek mensupluğu sınavını kazanmış olmak.
- 4) Serbest meslek mensupluğu ruhsatını almış olmak.

Kamu kurum ve kuruluşlarında orman, ormancılık ve ağaç endüstrisiyle ilgili işlerde mühendis olarak görev yapanların kamuda çalıştıkları görevlerden hangilerinin meslekî deneyim süresinden sayılacağı, hangi görevlerde bulunanlar için serbest meslek mensubu unvanının kazanılmasında sınav şartının aranmayacağı ve hangi görevlerde geçen sürelerin serbest meslek mensupluğunda geçirilmiş sayılacağı Bakanlığın uygun görüşü alınarak Oda tarafından çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Serbest meslek mensupluğu ve serbest yeminli meslek mensupluğu hakkında sınavın yazılı olarak yapıldığı, sınav komisyonunun üyelerinin 7 üyeden oluştuğu, üyelerin ikisi Bakanlık tarafından, biri Orman Genel Müdürlüğü tarafından, ikisi Yükseköğretim Kurulu tarafından, ikisi de Oda tarafından seçilir.

Sınav komisyonu üyelerinin, orman fakültelerinden veya lisans düzeyinde eğitim veren ağaç işleri endüstri mühendisi unvanıyla mezun eden yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları, meslekleriyle ilgili olarak kamu veya özel sektörde en az onbeş yıl çalışmış veya bu süre kadar öğretim üyeliği yapmış olmaları gerektiği, sınavın Bakanlığın uygun görüşü alınarak Oda tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Sınavlarda başarılı olan serbest meslek mensupları ile serbest yeminli meslek mensuplarına ruhsat belgesinin Oda tarafından verilir.

Şekil 1.3: Yetki Yasa'sının 6.maddesi; meslek mensubu olmanın şartları ve sınav

1.3 5531 Sayılı Yetki Yasa'nın Mesleğe Katkısı

OMO'nun katkılarıyla yasalaştırılan meslek Yetki Yasası, orman mühendisliği mesleği için şu yenilikleri getirmektedir:

- 1) Bu Yasa, orman mühendisliği mesleğinin görev alanlarına giren konuların sınırlarını belirlerken, diğer taraftan görev konularının diğer meslek disiplinlerince aşındırılmasının da önüne geçilmesini sağlayacaktır (URL-2, 2019).

2) Yasa'nın 2'nci maddesi, gerçek ve tüzel kişilerde faaliyet gösteren bütün mühendisleri kapsadığından; artık ormancılık, orman ürünleri ve ağaç endüstrisiyle uğraşan gerçek kişiler ile tüm tüzel kişilerdeki meslek mensuplarının yapması gereken konuların, başka disiplinlere mensup mühendislerce yapılmasının önüne geçilmiş olacaktır (URL-2, 2019).

3) Orman Mühendisliği, orman endüstri mühendisliği ve ağaç işleri endüstri mühendisliği mesleklerini, Avrupa Birliği sürecinde istenilen düzenlenmiş meslekler statüsüne girmesini sağlayarak serbest dolaşımın alt yapısını oluşturacaktır (URL-2, 2019).

4) Devletin ormancılık, orman ürünleri ve ağaç işleri endüstrisi alanında yapmakta olduğu tüm iş ve işlemlerin, serbest bürolardan hizmet satın alınması yöntemiyle yaptırılmasının önünü açılmıştır.

Böylece, ormancılık hizmetlerinin özel sektör tarafından verilmesinin önündeki engeller aşılmış ve serbest büroların işler hale gelmesi sağlanacaktır (URL-2, 2019)

5) Bu Yasa'nın hüküm altına aldığı konularda faaliyet göstermek isteyen meslek mensuplarının Oda'ya kayıt olma mecburiyeti getirilmiş, bu hizmetlerin ruhsat almak suretiyle açılacak SMM büroları tarafından yürütmesi zorunlu hale getirilmiştir (URL-2, 2019).

6) Devlet kadrolarına atanmayı bekleyen çok sayıda meslek mensubu olduğu için, orman mühendislerinin yetiştirilmelerinde ortaya çıkan eğitim boşluğunun doldurulmasında Oda çeşitli fayda sağlayacaktır.

Bu doğrultuda, hizmet içi mesleki geliştirme eğitimlerine daha fazla önem gösterilecek ve bir iş yaparken eğitim sertifikalarının kullandırılmasına ilişkin çalışmalar yapılması sağlanacaktır. Öte yandan yeni mezun olmuş mühendislerin, mesleki deneyim kazanmalarını sağlamak amacıyla serbest ormancılık bürolarında bir yıl çalışarak mesleki deneyim ve standartlarının geliştirilmesine katkı sağlayacaktır (URL-2, 2019).

7) Yasa'nın hüküm altına aldığı konularda serbest olarak faaliyet gösteren gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yönetmeliklerde belirlenen esas ve usuller doğrultusunda mühendis istihdam etmek zorunda olacaklardır. Böylece bir taraftan üretim ve hizmette kalite artarken, diğer taraftan da meslektaşlarımıza istihdam olanakları sağlanacaktır (URL-2, 2019).

8) Serbest ormancılık ve orman ürünleri büroları ile serbest yeminli ormancılık ve orman ürünleri bürolarında yapılan mesleki hizmetler kamu hizmeti kapsamına dâhil edilmiş olup, bu hizmetler gerçekleştirilirken işlenecek suçların yargılanmasında Türk Ceza Kanunu'nun kamu görevlilerine ilişkin hükümleri yerine getirilecektir. Böylece meslek mensupları mesleki hizmetleri ifa ederken çok dikkatli çalışacaklar, mesleki hizmette kalite ve standardın arttırılması sağlanmış olacaktır (URL-2, 2019).

1.4 5531 Sayılı Kanun Uygulama Yönetmelikleri

Yetki Yasası yürürlüğe girdikten sonra uygulayıcılar için diğer düzenlemelerin açıklanması amacıyla yıllar içinde çeşitli yönetmelikler çıkarılmıştır.

- 1) Ormancılık ve Orman Ürünleri Bürolarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Yönetmeliği (27194 sayı ve 08.04.2009 tarihli)
- 2) Orman Mühendisleri Odası Mesleki Deneyim Kazanma ve Meslek Mensupluğu Sınav Yönetmeliği (27220 sayı ve 06.05.2009 tarihli)
- 3) Orman, Orman Endüstri ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisleri İle Serbest Meslek Bürolarının Çalışma Alanlarına Dair Yönetmelik (27372 sayı ve 10.10.2009 tarihli)
- 4) Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun'a Dair Oda Onur Kurulu Çalışma Esasları ve Serbest Yeminli Meslek Mensupları Disiplin Yönetmeliği (26447 sayı ve 27.02.2007 tarihli)

1.4.1 Ormancılık ve Orman Ürünleri Bürolarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Yönetmeliği

Bu Yönetmelik 08.04.2009 Tarih ve 27194 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olup amacı ise; “meslek icrasına hak kazanmış ruhsat sahibi meslek mensuplarının serbest meslek icra edebilmeleri için kuracakları ormancılık ve orman ürünleri bürolarının kuruluşlarıyla çalışma usul ve esaslarını belirlemek” şeklinde belirtilmiştir.

Serbest meslek mensubu olma ve ruhsat alma müracaatı ilgili Yönetmelik'in Ek-1'inde yer alan başvuru formu ile Oda genel merkezine yapılır. Başvuru formuna aşağıdaki belgeler eklenir.

“1) T.C. Kimlik Numarası beyanı,

2) İkametgâh beyanı,

3) 6 adet 4.5 x 6 ebadında son altı ay içinde çekilmiş renkli fotoğraf,

4) Diploma veya çıkış belgesinin Oda yahut noter onaylı fotokopisi,

5) Savcılık adli sicil belgesi,

6) Serbest meslek mensupluğu sınav kazanma belgesi veya ilgili Yönetmelik uyarınca serbest meslek mensupluğu sınavına girmeden serbest meslek mensupluğunun kazanıldığını gösterir Oda genel merkezinden alınmış belge.”

Yukarıda sayılan belgeler meslek mensubu olmak isteyen orman mühendisi tarafından eksiksiz hazırlanarak Oda’ya teslim edilir. Oda belgelerde bir eksiklik görürse düzeltilmesini talep eder.

Yukarıdaki şartları sağlayan ve ruhsatını alarak meslek kütüğüne kayıt yaptıran SMM’ler OMO’nun çalışanlar listesine kayıt yaptırır. Daha sonra vergi mükellefi olarak mesleki faaliyetlere başlayabilirler. Eksik belgesi olanlar veya ruhsatı olmayanlar ise bir faaliyette bulunamazlar. Bu koşullara uymayanlar hakkında 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Kanunu disiplin hükümleri uygulanır ve Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

Yönetmeliğin 15. maddesine göre; SMM olarak şartları tamamlayan kişiler bir büro edinmek ve ikametgâhlarının bulunduğu bölgenin Oda şubesine kayıt olmak zorundadırlar. Büroların aktif bir çalışma ortamı sağlayabilecek seviyede yönetim, WC gibi bölümleri olan iş için gelenlerin rahat başvuru yapabilecekleri bir alan olması gereklidir. Ayrıca bürolarda en az birer adet telefon, faks, bilgisayar, yazıcı, yapılacak işlere uygun olan mesleki yazılım programları, internet bağlantısı, teknik araç ve gereçlerin de olması gereklidir.

1.4.2 Orman Mühendisleri Odası Mesleki Deneyim Kazanma ve Meslek Mensupluğu Sınav Yönetmeliği

Bu Yönetmelik 06.05.2009 Tarih ve 27220 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup amacı ise; “orman mühendisi, orman endüstri mühendisi ve ağaç işleri endüstri mühendislerinin serbest meslek icra edebilmeleri için kamuda kazanılmış mesleki hakların değerlendirilmesi ile aday meslek mensupları için gerekli olan mesleki deneyim kazanma programları ve

serbest meslek mensupluğuna hak kazanma sınavlarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek” şeklinde belirtilmiştir.

1.4.2.1 Temel Eğitim ve Mesleki Deneyim Kazanma Merkezi (TEMDEM)

Aday meslek mensuplarının mesleki deneyim kazanması amacıyla meslek mensuplarının yanında çalışmalara başlamalarının planlanması ve değerlendirilmesi, eğitim ve mesleki deneyim kazanma programlarının hazırlanması ve denetlenmesi amacıyla Oda tarafından görevlendirilmiş bir merkez olarak faaliyet göstermektedir.

Oda, mesleki deneyim kazanmaya başlama değerlendirmeleri, programlarının hazırlanması, uygulanması ve denetlenmesi ile görevli bir Temel Eğitim ve Mesleki Deneyim Kazanma Merkezi (TEMDEM) kurar. Bu merkez; mesleki deneyim kazanma programlarının her yıl yenilenmesine, mesleki deneyim kazanma çalışmalarının düzenli ve disiplinli yapılmasına, çalışmaların denetlenmesine yönelik tedbirleri belirler ve Oda’ya bildirir. Oda yönetim kurulu, bu merkezin taleplerine uygun mesleki deneyim kazanma uygulamalarının yapılmasını sağlar. TEMDEM, aday meslek mensuplarına yönelik aday meslek mensubu çalışma kütüğünü oluşturur. Mesleki deneyim kazanma çalışmalarına her yılın nisan, ağustos ve aralık aylarında başlanır.

1.4.2.2 Serbest Meslek Mensupluğu Mesleki Deneyim Kazanma Bitirme Değerlendirmesi

Bir yıllık mesleki deneyim kazanma çalışmasını tamamlayan aday meslek mensuplarının, serbest meslek mensupluğu sınavlarına girebilmeleri için mesleki deneyim kazanma çalışmaları sonunda yapılır. Adayların mesleki deneyim kazanma bitirme değerlendirmelerinde başarılı sayılmaları için, 100 üzerinden en az 60 puan almaları gerekir.

İlk değerlendirmede başarısız olan adaylara izleyen yıl içinde 3 kez değerlendirmeye katılma hakkı tanınır. Bu değerlendirmelerde de başarısız olanlar ile bu haktan yararlanmayanlar mesleki deneyim kazanmak şartını yerine getirmemiş sayılır. Mesleki deneyim kazanma bitirme değerlendirmeleri TEMDEM tarafından yapılır.

1.4.2.3 Tezkiyeler

Meslek mensupları, yanında veya gözetim ve denetiminde mesleki deneyim kazanma çalışmaları yapan aday meslek mensupları hakkında çalışma bitiminde 100 puan üzerinden not vermek suretiyle gizli tezkiye düzenler ve bu değerlendirmeyi aday meslek mensubunun

dosyasına konulmak üzere Oda'ya gönderir. 3 aydan az mesleki deneyim kazanma çalışması yapan adaylar için tezkiye düzenlenmez. Tezkiye notu, sınavlara esas olan ders ortalamalarına dahil edilir.

1.4.2.4 Sınav Türleri

Serbest meslek mensupluğu sınavı; serbest meslek mensupluğu adayları için mesleki deneyim kazanma çalışmaları sonunda, ilgili yönetmeliğin 40'ıncı maddesinde belirtilen konulardan ayrı ayrı olmak üzere yapılan yazılı sınavdır.

Serbest yeminli meslek mensupluğu sınavı; en az 10 yıllık serbest meslek mensupluğu dönemi sonunda, tüzükte belirtilen konulardan ayrı ayrı olmak üzere yapılan yazılı sınavdır.

1.4.2.5 Sınav Zamanları

Oda, serbest meslek mensupluğu sınavlarını, mesleki deneyim kazanma dönemlerini dikkate alarak yılda üç kez yapar. Sınav günleri ve yerleri, sınav gününden en az bir ay önce Resmî Gazete'de yayımlanmak, Oda ve şubelerin ilan tahtalarına asılmak ve internet sayfasında duyurulmak suretiyle ilan edilir.

1.4.2.6 Sınav Konuları

Orman mühendisi ve orman yüksek mühendisi unvanına sahip aday meslek mensuplarının serbest meslek mensupluğu belgesini alabilmesi için aşağıda maddeler halinde açıklanan konu başlıklarından sınava girmesi gerekmektedir. Bu sınava ilişkin konular ilgili yönetmeliğin 40.maddesinde sayılmıştır:

- “a) Silvikültür ve dendroloji,*
- b) Orman amenajmanı, coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama,*
- c) Odun dışı ürün ve hizmetler, orman işletmeciliği ve orman yolları,*
- ç) Ağaçlandırma, fidan ve tohum üretimi, toprak ve orman ekolojisi,*
- d) Orman koruma, karantina, korunan alanlar ve yaban hayatı,*
- e) Orman kadastro ve mülkiyeti ile izinler,*
- f) Ormancılık hukuku ve meslek mensupluğu hukuku.”*

Adayların SMM sınavında başarılı olmak için, yukarıda belirtilen sınav konularının her birinden 100 puan üzerinden en az 50 puan almak gerekmektedir. Alınan bu notların aritmetik ortalamasının en az 60 olma zorunluluğu vardır. Ayrıca aday meslek mensuplarına, yanında staj yapılan ormancılık bürosu tarafından verilen tezkiye not ortalaması ayrı bir ders gibi ortalamaya dâhil edilir.

1.4.3 Orman, Orman Endüstri ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisleri İle Serbest Meslek Bürolarının Çalışma Alanlarına Dair Yönetmelik

Bu Yönetmelik 10.10.2009 Tarih ve 27372 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup amacı ise; *“orman, orman yüksek, orman endüstri ve ağaç işleri endüstri mühendislikleri ile serbest ormancılık ve orman ürünleri bürolarının çalışma alanlarını, ilgili gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mühendis istihdamında uymak zorunda oldukları usul ve esasları düzenlemek”* şeklinde belirtilmiştir.

1.4.4 Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun’a Dair Oda Onur Kurulu Çalışma Esasları ve Serbest Yeminli Meslek Mensupları Disiplin Yönetmeliği

Bu Yönetmelik 27.02.2007 Tarih ve 26447 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup amacı ise; *“Oda Onur Kurulunun çalışma ve görevleri ile serbest yeminli meslek mensuplarına disiplin hükümlerinin uygulanma usul ve esaslarını düzenlemek”* şeklinde belirtilmiştir. SYMM’yi kapsamaktadır.

BÖLÜM 2

LİTERATÜR ÖZETİ

Serbest ormancılık bürolarının hukuksal sorunları ile ilgili ülkemizde yapılan çok fazla çalışma bulunmamakla birlikte yapılan çalışmalardan bazıları aşağıda kısaca verilmiştir.

Özden, S., Ekici, F. (2010); Bu çalışma çerçevesinde orman mühendisliği mesleğinin mevcut durumunun değerlendirilmesi ve istihdam olanaklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma kapsamında SMM belgesine sahip olup kamu sektöründe çalışmayan 33 orman mühendisi ile anket yapılmış ve özel sektörde çalışan orman mühendislerinin durumu, memnuniyetleri ve beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

OMO (2012); Orman mühendisleri tarafından düzenlenen 5531 sayılı Kanun'un Yüksek Öğretim ve Eğitimine Yansımalarının İrdelenmesi ve Hedefler Kongresinde; Türkiye'deki ormancılık eğitimin tarihsel gelişimi Osmanlı döneminden günümüze kronolojik olarak anlatılarak, "Günümüzde Ormancılık Yüksek Eğitim ve Öğretiminde Yapılanma, Öğrenci Kontenjanı ve Yerleştirmelerin İrdelenmesi" ve "Orman Fakülteleri eğitim programlarının akreditasyonunun gerekliliği ve MÜDEK (Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği) bağlamında yapılan çalışmaların değerlendirilmesi" konuları tartışılmıştır.

Aktan (2013); Ülke genelinde 5531 sayılı Yetki Yasası'na göre faaliyet gösteren serbest ormancılık bürolarının orman mühendisi istihdamını da içerecek şekilde mevcut durumlarının ortaya konmasının yanında faaliyetleri sürecinde yaşanan ve yaşanması muhtemel sorunların belirlenmesi ve bunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirilmesi üzerine bir çalışma yapılmıştır.

Öztürk, A., Aktan, Ü., Demirci U. (2014a); Bu araştırmada 2006 yılında yürürlüğe giren Yetki Yasası ile tanımlanan ormancılıkla ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kurulan serbest ormancılık bürolarının mevcut durumu, sorunları, faaliyetlerinin çeşit ve yoğunluğunun zamana bağlı değişimi ve büroların orman mühendisi istihdamına olan etkisinin belirlenmesi üzerine bir çalışma yapılmıştır.

Öztürk, A., Aktan, Ü., Demirci U. (2014b); Bu araştırma ile serbest ormancılık bürosu sahiplerinin bazı özellikleri ile Yetki Yasası ve bu yasanın hazırlanmasından uygulanmasına kadarki süreçte etkili olan ormancılık eğitim kurumları, Orman Mühendisleri Odası ve devlet ormancılık teşkilatına (örgütüne) ilişkin görüşlerinin belirlenmesi üzerine bir çalışma yapılmıştır.

OMO (2016); Orman Mühendisleri Odası koordinasyonunda gerçekleştirilen 5531 sayılı Meslek Yetki Kanunu'nun 10. yılı kongresinde; 5531 sayılı Kanun'un tarihsel süreci, meslek mensuplarının hak ve yetkilerinin korunmasına yönelik yaptığı katkılar, orman mühendisliği eğitim ve öğretimine katkıları, orman endüstri mühendisliği bölümü eğitim ve öğretimine katkıları üzerine bir bildiri yapılmıştır. Sonuç olarak Yetki Yasası ile birlikte serbest meslek mensuplarının hak ve yetkileri koruma altına alınmış, orman fakültelerinde verilen eğitime olumlu yönde katkı sağladığı vurgulanmıştır.

Serin, H., Tutuş, A. (2017); Bu çalışmayla, 2006 yılında yürürlüğe giren Yetki Yasası ile tanımlanan ormancılık ve orman ürünleri ile ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kurulan serbest orman ürünleri bürolarının mevcut durumu, sorunları, çözüm yolları ve istihdam imkânları ve büroların orman endüstri mühendisi istihdamına olan etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

TOD, (2018); Orman Mühendisleri Odasının 12-13 Mayıs 2018 tarihlerinde düzenlediği kamu ve özel sektör orman/orman endüstri ve ağaç işleri endüstri mühendislerinin sorunları ve meslek saygınlığının tartışıldığı toplantıya sunulan meslektaşlarımızın sorunları ve gelecek perspektifleri başlıklı yazıda özel sektör orman mühendislerinin durumu ve sorunları başlığı altında özel sektörde istihdam edilen orman mühendislerinin sorunları vurgulanmıştır.

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 Materyal

5531 sayılı Yetki Yasa'sında sınırları çizildiği üzere serbest ormancılık bürolarının kurulmasından ve orman mühendisliği mesleği için açıklanan faaliyetlerin yerine getirilmesinden en başta büro sahipleri sorumludur. Bu sebeple, serbest orman mühendislerinin hukuksal sorunları ve çözüm önerileri, faaliyet alanları, OMO ve orman idaresi ile yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri, orman fakültelerinde verilen eğitimin yeterli olup olmadığı, finansal kaynak temini, SMM eğitimi, staj uygulaması ve Oda tarafından verilen seminerlerin gerekli ve yeterli olup olmadığı konularını ele alan özgün bir anket hazırlanmıştır. Bu nedenle yapılan araştırmanın ana verilerini Türkiye genelinde faaliyet yürüten serbest ormancılık bürosu sahipleri ve çalışanlarının cevaplamış olduğu anket sonuçları oluşturmaktadır. İçerik ve yöntem olarak bu araştırmayla benzerlikleri bulunan bir takım anket çalışmaları, tez, makale, bildiri vb. bilimsel çalışmalar ile konuyla ilgili olarak kanun, tüzük ve yönetmelik gibi mevzuat düzenlemeleri ve OMO'nun serbest ormancılık bürolarına ilişkin kayıtlarından materyal olarak istifade edilmiştir.

Ayrıca, yine Orman Mühendisleri Odasının 2009 ve 2012 yıllarında düzenlemiş olduğu panellerin bildiri kitaplarından da faydalanılmıştır (OMO, 2009; OMO, 2012).

3.2 Yöntem

Çalışmanın amacına uygun olarak serbest meslek mensupları ile ormancılık bürolarının hukuksal sorunlarını belirlemek ve bunlara yönelik çözüm önerilerini ortaya koymak amacıyla serbest ormancılık büro sahipleri ve çalışanları ile anket yapılmasına karar verilmiştir. Bunun için de Türkiye'de Oda'ya kayıtlı meslek mensuplarına telefon, mail vs. yoluyla ulaşılarak anketleri doldurmaları istenilmiştir. Birinci bölümde genel bilgilerin yer aldığı 6 soru, ikinci bölümde ise genel olarak serbest ormancılık bürolarının faaliyet alanları, SMM eğitimi, staj uygulaması, Oda tarafından verilen seminerlerin gerekli ve yeterli olup olmadığı ve OMO ve orman idaresi ile yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili 14 sorunun yer aldığı anket serbest ormancılık bürosu sahipleri ile ön görüşme yapılarak yanıtlandırılmıştır.

Anket çalışmasının Oda'ya kayıtlı bütün meslek mensupları ile yapılmasının zaman ve emek kaybına neden olacağından bir topluluğu en iyi şekilde temsil edebilecek örneklem büyüklüğü hesaplanmıştır. Örneklem büyüklüğü, toplumun büyüklüğüne, heterojenliğine, araştırmanın amacına ve varsayımlarına, olanaklara, ölçüm tekniğinin duyarlılığına ve kabul gören hata düzeyine göre farklılık göstermektedir. Örneklem büyüklüğünün istatistiksel olarak toplumu temsil edebilmesi için bazı kriterler dikkate alınarak sınırlı ve sınırsız toplumlarda ayrı formüllere göre hesaplanır (Daşdemir, 2016). Bu çalışma alanı sınırlı bir toplumdur olduğu için sınırlı toplumlarda örnek büyüklüğünün hesaplanmasında kullanılan “ $n \geq \frac{Z^2 \times N \times p \times q}{(N \times D^2) + (Z^2 \times p \times q)}$ ” formülüne göre en az kaç kişi ile anket yapılması gerektiği hesaplanmıştır.

Formülde kullanılan ifadeler aşağıda açıklanmıştır:

n: Örneklem büyüklüğü

N: Toplum büyüklüğü

Z: Güven katsayısı

D: Kabul edilen örnekleme hata oranı

p: İncelenen olayın veya ölçülmek istenen büyüklüğün toplumda görülme olasılığı (olumlu hal oranı)

q: İncelenen olayın toplumda görülmemesi olasılığını (1-p)

Bu araştırmanın yapıldığı dönemde (13.10.2017 tarihi itibarıyla) Orman Mühendisleri Odası çalışanlar listesinde 772 serbest meslek mensubu olduğu tespit edilmiştir. Buna göre N=772, D=0,1 hata oranı, p=0,5, q=0,5 ve %90 güven düzeyi için Z=1,64 kullanılarak;

$$n = 61,9 \geq (1,642 \times 772 \times 0,5 \times 0,5) / [(772 \times 0,1^2) + (1,642 \times 0,5 \times 0,5)]$$

olarak hesaplanmıştır. Diğer bir ifade ile en az 61,9 serbest meslek mensubu ile anket yapılması halinde, fazladan emek, zaman ve kaynak harcamaksızın istatistiksel olarak toplumu temsil edecek örneklem büyüklüğüne ulaşılmış olacaktır.

Bu çalışma için özel olarak hazırlanan anket formu toplam 63 orman mühendisi tarafından cevaplanmıştır. Anket dönüşleri ile elde edilen veriler SPSS paket programına girilerek

Tablo 3.1'deki kodlara göre sayısallaştırılmış, değerlendirmeler çalışmanın bulgular kısmında verilmiştir.

Tablo 3.1: Büro sahiplerine/çalışanlarına ait bulgular

Sınıf	No	Kodu	Tanım	Şıklar Sayısallaştırılması ve	Ölçek/Birim
Genel Bilgi Analizi Kodlaması	1	MZNÜNİ	Mezun olunan Üniversite	1- İstanbul Üniversitesi 2-Karadeniz Teknik Üniversitesi 3-Bartın Üniversitesi 4-Düzce Üniversitesi 5-Çankırı Üniversitesi 6-Kastamonu Üniversitesi 7-Süleyman Demirel Üniversitesi 8-Artvin Çoruh Üniversitesi 9-Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1-9
	2	MZNYIL	Mezuniyet yılı	Mezuniyet yılı doğrudan veri olarak girilmiştir.	1970-2016
	3	CNS	Cinsiyet	1-Kadın 2-Erkek	1-2
	4	YAŞ	Yaş	Deneklerin yaşı doğrudan veri olarak girilmiştir.	25-76
	5	BÜROİLİ	Çalışılan ormancılık bürosunun ili	İllerin plaka kodları doğrudan veri olarak girilmiştir.	1-81
	6	BÜRYILI	Çalışılan ormancılık bürosunun faaliyet yılı	Faaliyet yılı doğrudan veri olarak girilmiştir.	1-18
	7	BÜROSH	Büro sahibi veya çalışanı	1-Büro sahibi 2-Büro çalışanı	1-2
	8	GELİR	Ortalama aylık gelir düzeyleri	Deneklerin aylık ortalama gelir düzeyleri doğrudan veri olarak girilmiştir.	750-20000
Mevcut Durum Analizi Kodlaması	9	FYTALN	Büroda çalışılan faaliyet alanları	1- İzin dosyaları (16. Ve 17. Madde izinleri) 2- Orman yolları veya yangın emniyet yolları 3- Ormanların doğal yolla kurulması 4- Ağaçlandırma 5- Ağaç röleve planları 6- Orman fidanlıkları kurulması 7- Orman içi mesire dinlenme alanı yapılması 8- Bilirkişilik (kadastro, ceza, hukuk mah.lerinde) 9- ÇED raporları 10- Diğer (tanımlı-tanımsız)	Her bir seçenek için “1-Hiç, 2- Az 3-Orta, 4-Çok” Şıklarının işaretlenme durumuna göre ölçeklendirilmiştir 0-4
	10	FAYTR	Faaliyet alanlarının yeterliliği	5- Evet, tam olarak yeterli 4- Evet ama az sayıda eksiklikler var 3- Kısmen yeterli 2- Hayır, çok sayıda eksiklikler var 1- Hayır, hiç yeterli değil	1-5

	11	FAÇMND	Mevcut faaliyet alanlarında çalışmama nedenleri	- Faaliyet alanıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olunmaması - Getirisinin fazla olmayışı - Riskin fazla oluşu - Deneyimli eleman yetersizliği - Ruhsat eksikliği - Diğer	Her bir şık için ayrı ayrı işaretlenme durumuna göre ölçeklendirilmiştir 0-1
	12	FNSKYN	Büro kuruluşunda kaynak temini	1- Kendime ait birikimle 2- Kredi çekerek 3- Ortak bularak 4- Ailemin yardımıyla 5- Diğer	1-5
Sorunların Tespiti Analizi Kodlaması	13	FAKVYT	Yeni mezunların faaliyet alanlarını kavrama yeterliliği	3- Evet 2- Orta düzeyde 1- Hayır	1-3
	14	EĞİTYT	Faaliyet alanları açısından lisans eğitimi yeterliliği	5- Evet, tam olarak yeterli 4- Evet ama az sayıda eksiklikler var 3- Kısmen yeterli 2- Hayır, çok sayıda eksiklikler var 1- Hayır, hiç yeterli değil	1-5
	15	EĞYTND	Eğitim yetersizliğinin nedenleri	- 5531 sayılı yetki yasasının iyi anlaşılammış olması - Müfredattaki derslerde faaliyet alanlarının eksik olması - Teorikte verilen eğitimin pratik ile desteklenmeyişi - Uygulamanın yetersiz oluşu - Daha çok devlette çalışma isteği - Öğrencilikte SMM'ye karşı ilgi ve bilgi eksikliği - Diğer	Her bir şık için ayrı ayrı işaretlenme durumuna göre ölçeklendirilmiştir 0-1
	16	STJYT	Staj süresi gerekliliği ve yeterliliği	5- Evet gerekli ve yeterli 4- Evet gerekli ama yetersiz 3- Kısmen gerekli ve yeterli 2- Hayır gerekli ve yeterli değil 1- Hayır kesinlikle gerekli değil	1-5
	17	SMNTY	Seminerlerin gerekliliği ve yeterliliği	5- Evet gerekli ve yeterli 4- Evet gerekli ama yetersiz 3- Kısmen gerekli ve yeterli 2- Hayır gerekli ve yeterli değil 1- Hayır kesinlikle gerekli değil	1-5

Önerilerin tespiti analizi kodlaması	18	OİDYŞSR	Orman idaresi ile yaşanan sorunlar	- Bürokrasi yoğunluğu - İş çeşitliliği sorunları - Zamanında yapılmayan ödemeler - İşlem sürecinin çok uzun olması - Farklı bölge müd.lerinin farklı dosya düzeni istemeleri - Orman işletme şeflerinin kendilerine karşı olan tavırları - Diğer	Her bir şık için ayrı ayrı “Hiç, Az Orta, Çok” işaretlenme durumuna göre ölçeklendirilmiştir 0-1
	19	OMOYŞSR	OMO ile yaşanan sorunlar	- Bürokrasi yoğunluğu -Yetki yasasındaki bir takım eksiklikler -Diğer ormancılık bürolarının aşırı fiyat kırımı -Rekabet ortamı -İhalelere farklı kategorideki firmaların katılması -İş bitirme belgesi istenmesi -Fazla sayıda kişinin katılması -Sözleşmeli mühendislerle ilgili yaşanan sorunlar -Diğer	Her bir şık için ayrı ayrı “Hiç, Az Orta, Çok” işaretlenme durumuna göre ölçeklendirilmiştir 0-1
	20	İŞBTBL	İş bitirme belgesi uygulaması olmalı mı?	5- Evet kesinlikle olmalı 4- Evet 3- Kısmen 2- Hayır 1- Hayır kesinlikle olmamalı	1-5
Önerilerin tespiti analizi kodlaması	21	OİÇÖN	Orman idaresi ile yaşanan sorunlar için çözüm önerileri	Şık olmayan bu soruya cevap verenlerin verdikleri cevaplar ayrı ayrı değerlendirilmiştir.	-
	22	OMOÇÖN	OMO ile yaşanan sorunlar için çözüm önerileri	Şık olmayan bu soruya cevap verenlerin verdikleri cevaplar ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Deneklerin	-

BÖLÜM 4

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, yapılan araştırmalar neticesinde anketlerden elde edilen veriler ve bu verilere ilişkin tartışmalar ile ankette iki bölüm halinde yer alan sorular da dikkate alınarak aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır. Ankete katılan büro sahiplerinden elde edilen genel bilgiler (üniversite, bölüm, mezuniyet yılı, cinsiyet, yaş, büro sahibi-çalışan, büro ili faaliyet yılı, aylık gelir düzeyi) ile ilgili bulgular Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1: Büro sahiplerine ait genel bilgiler.

Sorular	Gruplar	Sayı	Yüzde
Mezuniyet olunan eğitim kurumu	İstanbul Ü.	15	23,8
	Karadeniz T.Ü.	13	20,6
	Süleyman D.Ü.	11	17,5
	Artvin Ç.Ü.	8	12,7
	Bartın Ü.	5	7,9
	Kastamonu Ü.	3	4,8
	Düzce Ü.	2	3,2
	Çankırı K.Ü.	1	1,6
	K.Maraş S.Ü.	1	1,6
	Belirtilmeyen	4	6,3
Mezuniyet yılı	1970-2005	18	28,6
	2006-2016	45	71,4
Cinsiyet	Kadın	16	25,4
	Erkek	47	74,6
Yaş	25-30	24	38,2
	31-35	16	25,4
	36-40	10	15,9
	41 ve üstü	13	20,6
Büro sahipliği	Büro sahibi	56	88,9
	Büro çalışanı	7	11,1
Büro kuruluş ili	Ankara	9	14,3
	Trabzon	6	9,5
	İstanbul	5	7,9
Faaliyete başlama yılı	10 yıla yakın	39	61,7
	10 yıl ve üzeri	19	30,2
	Belirtilmeyen	5	7,9
Aylık ortalama net gelir	750-4500	20	31,7
	5000-10000	28	44,4
	10000<	3	4,8
	Belirtilmeyen	12	19

4.1 Mezun Olunan Eğitim Kurumu

Ankete katılanların mezun oldukları üniversiteler değerlendirildiğinde; İstanbul Üniversitesi (İÜ), Orman Fakültesi mezunlarının 15 kişiyle %23,8'lik oranla birinci sırada, Çankırı Karatekin Üniversitesi (Çankırı K.Ü.) Orman Fakültesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (K.Maraş Sİ.Ü) Orman Fakültesi mezunlarının 1'er kişiyle son sırada olduğu görülmektedir. Katılımcıların 4'ü ise mezun olunan üniversiteyi belirtmemiştir (Tablo 4.1).

Katılımcıların yaklaşık %44,4'ünü İÜ ve KTÜ Orman Fakültesi mezunları oluşturmaktadır. Bu iki fakülte dışında kalan 7 fakültenin yaklaşık 30 yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. Bu veriler bazında bakıldığında İÜ ve KTÜ Orman Fakültelerinden mezun olan kişilerin gerek devlet orman teşkilatlarında, gerekse serbest ormancılık büro sahipleri olarak meslek içerisinde önemli bir sayı teşkil ettiği söylenebilir. İÜ ve KTÜ Orman Fakültesi mezun sayısının diğer orman fakültelerinden fazla olmasının sebebi, bu iki fakültenin kuruluş yılının diğer fakültelere göre daha öncelere dayanmasıdır. Böyle bir tabloya bakıldığında devlet ormancılık teşkilatında çalışanların çoğunluğunu bu iki köklü üniversitenin orman fakültelerinden mezun olanların oluşturduğunu ifade etmek doğru olacaktır. Aynı perspektifle bakıldığında bu durumun serbest ormancılık büro sahipleri için de tespit edilmiştir.

4.2 Mezuniyet Yılı

Ankete katılanları, Yetki Yasası'nın yürürlüğe girdiği yıl olan 2006 öncesi (5531 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdikten sonraki yıl olduğu için) ve sonrası olarak iki gruba ayırdığımızda; 1970-2005 yılları arasında %28,6'lık bir oranla 18 kişinin mezun olduğu, 2006-2016 yılları arasında %71,4'lık bir oranla 45 kişinin mezun olduğu görülmektedir (Tablo 4.1). Ayrıca yakın geçmişe bakıldığında 2010-2016 yılları arasında %49,2'lik bir oranla 31 kişinin orman fakültelerinden mezun olarak büro kurması da oldukça önem arz etmektedir. Yeni kurulan orman fakülteleri 1996 yılında ilk mezunlarını vererek bu tarihten itibaren orman fakültelerinden mezun olan orman mühendisleri sayıları gün geçtikçe artmıştır (Özden ve Ekici, 2010). Mezun oldukları yıllara bakıldığında katılımcılar içerisinde az sayıda kişinin 2006 yılı öncesinde mezun olması, diğerlerinin ise 2006 ve sonraki yıllarda mezun olmaları, bunun yanında 1989-1996 dönemi mezunlarının bulunmaması oldukça dikkat çekicidir. Katılımcılar arasında 2006 yılı öncesi mezunların az sayıda olması, o dönem devlet orman teşkilatına girme olanağının fazla olmasına bağlanmaktadır.

Yaş dağılımı bulgularıyla da örtüşen bu durumun, özellikle sayısı sonradan artan yeni orman fakültelerinin kurulmasına paralel olarak mezuniyet sayısında artışların olmasıyla ve 2006 yılında çıkarılan Yetki Yasası'yla birlikte yeni mezun orman mühendislerinin ormancılık bürosu kurma aşamasında girişimci olmalarıyla da ifade edilebileceği düşünülmektedir.

4.3 Cinsiyet Durumu

Ankete katılanların % 25,4'ü kadın, % 74,6'sı erkektir (Tablo 4.1). Bu sonuçlara göre erkek büro sahiplerinin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Ancak toplumda eski zamanlardan günümüze kadar gelen orman mühendisliği mesleğinin erkeklerin yapabileceği bir meslek olduğu olgusu oluşmuştur. Orman mühendisliği mesleği erkeklerin yanı sıra kadınların da yaptığı-yapabileceği bir meslek grubudur. Yapılan araştırma neticesinde de görülmektedir ki mesleğin içerisinde bulunan kadın orman mühendislerinin sayısı azımsanmayacak seviyededir.

Türkiye'de kadın orman mühendisleri ilk kez 1960'lı yıllarda ormancılık sektöründe işlendirilmiştir (Alanay, 1998). Bu tarihten günümüze kamuda istihdam edilen kadın orman mühendisi sayısı artmış, günümüzde ormancılık çalışmalarında önemli bir rol oynayan düzeye ulaşmıştır. Özellikle geçmişte ilk mesleğe girişte bu kurumların taşra örgütlerinde görev yapmaya başlayan kadınlar, kendilerini kırsal topluma kabul ettirme konusunda bir takım zorluklar yaşamıştır (Arslantaş, 2006). Zaman içerisinde bu durum değişmeye başlamış ve kırsalda kadın orman mühendislerinin başarılı çalışmaları ile kendilerini kabul ettirmeleri, genç meslektaşlarının benzer zorlukları çekmemesini sağlamıştır (Korkmaz ve Baykal, 2018). Bununla birlikte 2006 yılında çıkarılan Yetki Yasası kadın orman mühendislerinin serbest ormancılık büroları açmalarına veya açılan bürolarda istihdam edilmelerine katkı sağlayarak ormancılık mesleğinde kadınların sayısının artmasına katkı sağladığı şeklinde bir değerlendirme yapılabilir.

Bu olumlu gelişmelere rağmen kadınların ormancılık mesleği içerisinde tam olarak yeterli sayıda yerini aldığı söylenemez. Bunun nedeni olarak da ormancılık mesleğinin arazi gibi doğa şartları içerisinde fiziki güç gerektiren bir meslek olması, eskiden günümüze kadar gelen “ormancılık işi erkek işi algısı” vs. gibi çok çeşitli zorluklar sebep gösterilebilir. Ormancılık mesleğini yerine getirirken bir takım zorluklarla (doğal şartlar, iş ve görevlerin çeşitliliği vb.) karşılaşmaktadır. Bu zorluklar kadınların orman mühendisliği mesleğini kendilerine uygun görmemelerinin ve bu meslekte daha sık yer almamalarının sebepleri

arasında sayılmaktadır (Arslantaş, 2006). Öyle ki fakültelerin orman mühendisliği bölümünde öğrenim gören kız öğrenciler önceki yıllara oranla dikkat çekici artışlar göstermesine rağmen halen % 20’ler seviyesindedir (Daşdemir ve Atmış, 2008).

4.4 Yaş Durumu

Ankete katılanların % 38,1’i (25-30) yaş aralığında, %25,4’ü (31-35) yaş aralığında, %15,9’u (36-40) yaş aralığında ve geriye kalan %20,6’sı 41 yaş ve üzerindedir (Tablo 4.1).

Büro sahipleri-çalışanları içerisinde % 63,5’lik bir dilime sahip olan 25-35 yaş grubu büro sahibi profilinin fazla olduğu görülmektedir. Bu durum 2006 yılında Yetki Yasası’nın çıkarılmasıyla kurulmaya başlanan ve Türkiye genelinde sayıları gün geçtikçe artan serbest ormancılık bürolarının kurulmasında genç orman mühendislerinin girişimcilik eğilimi göstererek devlet kadrosunda çalışan şeflerin üzerlerindeki yükü hafifletmede ve ülke ormanlarına katkı sunmada önemli bir rol üstlendiklerini göstermektedir.

1992 yılından bu güne açılan yeni orman fakültelerinin sayısı arttıkça arz talep dengesizlikleri de oldukça artmış ve orman fakültelerinden mezun olanların çoğunluğunun bundan sonra kamu sektöründe çalışamama durumu kaçınılmaz bir hal almıştır (Özden ve Ekici, 2010).

Diğer taraftan, orman mühendislerine yönelik bölgesel bazda yapılan bir çalışmada , devlet ormancılık teşkilatında görevli orman mühendislerinin % 54,76’sının 35 yaş ve üzeri yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir (Akyüz vd., 2011). Yine farklı bir çalışmada orman mühendislerine yönelik bölgesel bazda yapılan bir çalışmada, devlet ormancılık teşkilatında görevli orman mühendislerinin % 47,5’inin 40 yaş ve üzeri yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir (Şafak, 2008). Bu durum yeni mezun olan orman mühendislerinin çoğunluğunun mezun olduktan sonra devlet orman teşkilatının orman mühendisi almaması ya da az sayıda alması nedeniyle devlet orman işletmelerine hemen atanamadıklarını göstermektedir. Devlette çalışma imkânı bulamayan orman mühendislerinin kendilerine iş imkânı yaratmak amacıyla Yetki Yasası’na dayanarak ormancılık bürosu açtığı ve bu durumun da ormancılık büro sahiplerinin genç yaş profiline sahip olmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

4.5 Büro Sahipliği

26 farklı ilden ankete katılım sağlayan 63 kişi arasından %88,9’luk bir oranla 56 kişinin ormancılık bürosu sahibi olduğu, geriye kalan 7 kişinin ise %11,1’lik bir oranla büro çalışanı

olduğu görülmektedir (Tablo 4.1). Bu bulgular ışığında ankete katılanların büyük bir çoğunluğunun büro sahibi olduğu, az sayıda da büro çalışanının bulunduğu görülmektedir. Bu durumda fakültelerin ilgili bölümlerinden mezun olan orman mühendislerinin ormancılık bürosu açma konusunda oldukça önemli bir eğilim gösterdikleri anlaşılmaktadır. Anketin Türkiye’de faaliyet gösteren ormancılık bürolarına uygulandığı dikkate alındığında, 2006 yılında çıkarılan Yetki Yasası ile birlikte 1 yıllık mesleki deneyim kazanma sürecinin bitmesinin ardından mezun mühendislerin serbest ormancılık bürosu açarak girişimcilik konusunda önemli bir çaba sarf ettiği düşünülmektedir.

4.6 Büro Kuruluş İli

Ormancılık bürolarının kurulu olduğu iller bazında ilk üç sıra incelendiğinde; ilk sırada (%14,3) Ankara, ikinci sırada (%9,5) Trabzon, üçüncü sırada (%7,9) İstanbul illerinin yer aldığı görülmektedir. Genel olarak büroların kurulu olduğu illere bakıldığında çoğunluğunun Orman Bölge Müdürlüklerinin (OBM) bulunduğu yerlerde kurulmuş olmaları göze çarpmaktadır. Türkiye genelinde 27 OBM bulunmaktadır. Geri dönüş sağlanan anketlere bakıldığında büroların kuruluş ili olarak 43 ormancılık bürosunun OBM’nin bulunduğu il sınırları içerisinde kurulu olduğu görülmektedir. Orman Bölge Müdürlüklerinin hizmet talep eden önemli bir kurum olması, serbest ormancılık bürolarının kuruluş yerlerini de normal olarak etkilediği düşünülmektedir (Öztürk vd., 2014a-b).

4.7 Faaliyete Başlama Yılı

Ankete katılan ormancılık büroları içerisinde 39 kişinin %61,7’lik bir oranla 10 yıla yakın, 19 kişinin %30,2’lik bir oranla 10 yıl ve üzerinde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Geriye kalan 5 kişi ise %7,9’luk bir oranla faaliyet yılını belirtmemiştir (Tablo 4.1). Ormancılık bürolarının faaliyet gösterdiği yıl baz alınarak büro kuruluş yılları hesaplandığında 6 büronun %9,5’lik bir oranla 2006 yılı öncesi, 51 büronun %81’lik oranla 2006 yılı ve sonrasında kurulduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda 2006 yılı ve sonrasında kurulan büroların sayısı normal karşılanmaktadır. Bunun sebebi olarak da 2006 yılında çıkarılan Yetki Yasası ile birlikte üniversitelerin ilgili fakültelerinden mezun olanlara büro kurma yetkisinin verilmiş olmasıdır.

4.8 Aylık Ortalama Net Gelir

Ankete katılanların aylık gelir düzeyleri incelendiğinde; 750-4500 TL arasında kazanan büro sahipleri içerisinde 20 kişinin (%31,7), 5.000-10.000 TL arasında kazanan büro sahipleri içerisinde 28 kişinin (%44,4), 10.000 TL üzerinde kazanan büro sahipleri içerisinde ise 3 kişinin (4,8) yer aldığı, ayrıca katılımcılar arasından 12'sinin (%19) gelir düzeylerini açıklamaktan imtina ettiği görülmektedir (Tablo 4.1).

Araştırmanın yapıldığı dönemde (2018-2019) devlet orman teşkilatında sözleşmeli mühendis olarak çalışan bir orman mühendisinin ortalama kazancının (aylık) 3400 TL olduğu bilinmektedir. Ormancılık bürosu sahiplerinin büyük çoğunluğunun bu miktarın çok üzerinde kazançta sahip oldukları, bazılarının da aynı kazançta ya da daha az kazançta sahip oldukları görülmektedir.

2006 yılında çıkarılan Yetki Yasası ile üniversitelerin ilgili fakülte mezunlarına büro kurma yetkisinin verilmesiyle birlikte serbest orman mühendislerinin faaliyet alanları artmış, iş yapma hacmi genişlemiş ve buna paralel olarak elde edilen kazanç da artmıştır. Bu değerlendirmelere ek olarak ormancılık büro sahiplerinin aylık kazançlarına; büro ilinin faaliyet gösterdiği bölgede iş yoğunluğunun az ya da çok olması, faaliyet alanlarının kısıtlı ya da geniş olması, uzmanlaşılan alan dışına çıkılmak istenilmemesi, çevre faktörü vb. gibi durumların etki ettiği düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında ormancılık büro sahiplerinin gelir düzeylerinin iyi seviyede olduğu görülmüş ancak her meslekte olduğu gibi yeni kurulan ormancılık bürolarının ise yeni olmalarından kaynaklı ilk zamanlar bir takım sıkıntılar yaşadığı fakat deneyim kazandıkça ve ismi duyuldukça gelir düzeyinin arttığı değerlendirilmektedir.

4.9 Büroda Yürütülen Ormancılık Faaliyetleri

Yetki Yasası çerçevesinde serbest ormancılık büroları Yasa'da belirtilen ormancılık faaliyetlerini yerine getirmek için kurulmaktadır. Bu bölümde ormancılık bürolarının hangi alanlarda ne ölçüde faaliyet gösterdiği sorusuna yer verilmiş olup katılımcıların vermiş olduğu cevaplar Tablo 4.2'de değerlendirilmiştir.

Tablo 4.2: Serbest ormancılık bürolarında yürütülen faaliyetler.

Faaliyet Alanları	Hiç	Az	Orta	Çok
İzin dosyaları (16. ve 17. madde izinleri)	%7,9	%17,5	%20,6	%47,6
Orman yolları veya yangın emniyet yolları	%39,7	%22,2	%3,2	%25,4
Ormanların doğal yolla kurulması	%58,7	%9,5	%7,9	%7,9
Ağaçlandırma	%19	%28,6	%22,2	%19,0
Ağaç röleve planları	%22,2	%39,7	%19,0	%9,5
Orman fidanlıkları kurulması	%63,5	%15,9	%7,9	-
Orman içi mesire dinlenme alanı yapılması	%31,7	%33,3	%11,1	%11,1
Bilirkişilik (kadaastro, ceza, hukuk mah.lerinde)	%36,5	%20,6	%19,0	%14,3
ÇED raporları	%52,4	%15,9	%7,9	%11,1

Tabloda görüldüğü üzere; serbest ormancılık bürolarında ağırlıklı olarak yürütülen ormancılık faaliyet alanları arasında izin dosyaları (16. ve 17. madde izinleri; %47,6) ilk sırada yer alırken, orman yolları veya yangın emniyet yolları (%25,4) ikinci sırada, ağaçlandırma faaliyetleri (%19,0) ise üçüncü sırada yer almaktadır. Buna karşılık serbest ormancılık bürolarında hiç faaliyet gösterilmeyen ormancılık faaliyet alanları arasında orman fidanlıkları kurulması (%63,5) ilk sırada yer alırken, ormanların doğal yolla kurulması (%58,7) ikinci sırada, çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) (%52,4) ise üçüncü sırada yer almaktadır.

Bunun yanında katılımcıların büyük çoğunluğu Yetki Yasası'nda tanımlanmış diğer faaliyetler sorusuna; danışmanlık faaliyetleri (dikili ağaç, hizmet alımları, maden firmaları ve teknik danışmanlık vb.) cevabını verdiği görülmektedir. Bunu eşit sayıda sırasıyla; mesaha hizmetleri, yol şebeke planı ve orman amenajman plan yapımı faaliyetleri izlemektedir. Yetki Yasası'nda tanımlanmayan diğer faaliyetler sorusuna ise münferit cevaplar verilmiş olup bunlardan bazıları; balık üretim tesisi izinleri, yeni yol, üst yapı ve sanat yapısı yapım işleri, dere ıslah projeleri, ağaçlandırma sahaları çapa ve bakım işleri, halihazır harita imar planları danışmanlık işlemleri vb. şeklinde tespit edilmiştir.

Ankete katılan serbest ormancılık büroları arasında en fazla faaliyet gösterilen alan olan izin dosyalarına örnek vermek gerekirse; 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 16'ncı maddesinde yer alan, devlet ormanları içerisinde maden aranması ve işletilmesi ile madencilik faaliyetlerini gerçekleştirmek için zorunlu olan bir takım yapılardır (tesis, yol, depo, enerji vb). Ayrıca devlet ormanları içerisindeki doğal koruma alanlarında (tohum meşcereleri, gen koruma alanları, muhafaza ormanları, orman içi dinlenme yerleri, endemik ve korunması gereken nadir ekosistemlerin bulunduğu alanlar) maden aranması ve işletilmesi, Tarım ve Orman Bakanlığının uygun bulmasına bağlıdır. Maden çıkarma işlemine başlamadan önce

çalışılacak alanların orman işletmelerine haber verilmesi ve ormana zarar gelmesi durumlarında orman idaresinin gösterdiği önlemleri almak zorunluluğundadır. Madencilik işlerinin hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine (tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu) ait ormanlarda veya özel ormanlarda gerçekleştirilmesi durumunda Tarım ve Orman Bakanlığının iznine tabidir. Madencilik faaliyetlerinin bitmesinin ardından orman idaresine teslimi yapılan doğal durumu bozulmuş orman alanları rehabilite edilmektedir. Kanun'un ilgili maddesi olan 16'ncı madde, devlet ormanlarında maden aranmasının ve madencilik faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinin genel çerçevesinin belirlemektedir. Maddenin uygulanmasıyla ilgili tanım, şekil, şart ve esaslar detaylı olarak 18.0.2014 tarih ve 28976 sayılı "Orman Kanunu'nun 16'ncı Maddesinin Uygulama Yönetmeliği" ile düzenlenmiştir. Bu uygulama Yönetmelik'inin amacı "*Kanun'un 16'ncı maddesine göre verilecek izinlere, rehabilite işlemlerine ve izinlerden tahsil edilecek bedellere ait iş ve işlemleri düzenlemek*" şeklindedir.

Kanun'un 17'nci maddesinde ise; devlet ormanlarının korunması, istihsal ve imarı ile alakalı olarak yapılacak her türlü bina ve tesisler müstesna olmak üzere orman içerisinde yapılmaması gereken yasak durumlar belirtilmiş, yaylak ve otlak olarak kullanılan alanlarla ilgili olarak hükümlere yer verilmiştir. "Savunma, ulaşım, enerji, haberleşme, su, atık su, petrol, doğalgaz, altyapı, katı atık bertaraf ve düzenli depolama tesislerinin; baraj, gölet, sokak hayvanları bakımevi ve mezarlıkların; devlete ait sağlık, eğitim, adli hizmet ve spor tesisleri ile ceza infaz kurumlarının ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın devlet ormanları üzerinde bulunması veya yapılmasında kamu yararı ve zaruret olması halinde, gerçek ve tüzel kişilere bedeli karşılığında Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir ve bu izin süresi kırkdokuz yılı geçemeyeceği" düzenlenmiştir. Bu Kanun'un uygulanması ile ilgili olarak 18.04.2014 tarih ve 28976 sayılı "*Orman Kanunu'nun 17/3 ve 18'inci Maddelerinin Uygulama Yönetmeliği*" çıkartılmış, ilgili konular detaylı olarak Yönetmelik'te açıklanmıştır.

Ankete katılanların en çok cevap vermiş oldukları izin dosyaları, ağaçlandırma faaliyetleri ve orman yolları veya yangın emniyet yolları cevaplarının en fazla faaliyet gösterilen alan olmasının nedeni olarak ormancılık bürolarına bu alanlardan iş gelmesi, bildikleri alanlarda iş yapma isteği ve sınırlı sayıdaki konular üzerine uzmanlaşma isteği durumlarının etkili olduğu düşünülmektedir. Böylece ormancılık bürolarının Yetki Yasası'nın 4'üncü maddesinde sıralanan 19 farklı faaliyet alanından sadece bilindik alanlarda, riski az olan ve

önceden bugüne devam edegelen ormancılık faaliyeti konularının yürütüldüğü değerlendirilmektedir. Bürolar tarafından gerçekleştirilen faaliyet alanlarının kısıtlı oluşu ve faaliyet gösterilen alanlar dışında farklı bir iş yapılmamasının nedeni büroların küçük sermayeli oluşu, çalışan orman mühendisi sayısının az oluşu, yeni gösterilecek faaliyet alanları hakkında yeterince bilgi sahibi olunmaması, karşılaşılabilecek risklerin fazla oluşu vb. gibi durumların etkili olduğu düşünülmektedir.

4.10 5531 Sayılı Kanun’un “Faaliyet Alanları” Açısından Yeterliliği

Ankete katılan ormancılık bürolarına Yetki Yasası’nda tanımlanan faaliyet alanlarının yeterliliği sorusu yöneltilmiş olup verilen cevaplar arasında (% 47,6) “evet, ama çok az sayıda eksiklikler var” cevabı ilk sırada yer almış, bunu sırasıyla (34,9) “kısmen”, (11,1) “evet tam olarak yeterli” ve (6,3) “hayır, çok sayıda eksiklikler var” cevapları izlemektedir. Böylece katılımcıların çoğunluğunun Yetki Yasası’nda tanımlanan faaliyetlerin yeterli olduğunu fakat çok az sayıda eksikliklerin bulunduğunu ifade ettiği tespit edilmiştir.

4.11 Bürolarda Faaliyet Gösterilmeyen Alanlarda Çalışmama Nedenleri

Serbest ormancılık büro sahiplerinin Kanun’da belirtilen ormancılık faaliyetlerinde çalışmama nedenlerine bakıldığında; %44,4’lük bir oranla ucu açık olan “diğer” seçeneğini işaretledikleri tespit edilmiştir. Önceden hazırlanan şıklar olan “getirisinin fazla olmayışı”, “deneyimli eleman yetersizliği”, “faaliyet alanıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olunmaması”, ve “riskin fazla oluşu” gibi şıkların daha az tercih edildiği görülmüştür.

Büro sahiplerinin faaliyet göstermediği alanlarda çalışmama nedeni olarak ilk sırada tercih ettikleri “diğer” seçeneğini nedenleriyle birlikte irdelemek meslek açısından da oldukça önemli bir sorunu ortaya çıkararak çözüm yolları aranması noktasında fayda sağlayacaktır.

Katılımcılar bu konuda ormancılık mesleğine katkıda bulunmak, mesleğin sorunlarını ortaya koyarak bir çözüm yolu bulunmasını sağlamak amacıyla “diğer” seçeneğini işaretleyerek bir takım görüş bildirme gereği duymuşlardır.

Bu görüşlere bakıldığında; katılımcılarının çoğunluğu ağırlıklı olarak ormancılık idaresinden ve özel sektörden gelen bir talebin olmaması ya da az olması cevabını vermektedirler. Dolayısıyla serbest ormancılık bürolarında, devlet ormancılık teşkilatı tarafından talep edilen mal ve hizmetler doğrultusunda faaliyet yürütüldüğü anlaşılmaktadır.

Diğer bir deyişle ormancılık teşkilatının mal ve hizmet alımını azaltması durumunda ormancılık bürolarının faaliyet gösterilen alanlara girebilmesi zorlaşacaktır.

Bu seçenek ile ilgili olarak yapılan diğer açıklamalar ise; diğer büro/şirketlerin Oda'nın belirlemiş olduğu asgari ücret tarifesinin altında bir fiyatla iş yapması yani Oda'nın belirlemiş olduğu fiyatın altında teklif vermesi, sadece belirli faaliyet alanlarında uzmanlaşmaya gidilmek istenmesi vb. şeklindedir.

Büro sahiplerinin faaliyet göstermedikleri alanlarda çalışmama nedenleri ile ilgili diğer bir husus da bazı büroların OMO tarafından belirlenen asgari birim fiyatların altında hizmet vermesi durumudur. Böylece serbest meslek mensupları arasında haksız rekabet ortamı oluşmaktadır. Bu durumun ormancılık bürolarını ciddi sıkıntılara soktuğu düşünülmektedir. Ayrıca bu ve benzeri konularda OMO'nun denetimlerini arttırması gerektiği değerlendirilmektedir.

4.12 Finansal Kaynak Temini

Ankete katılanların büyük çoğunluğu, serbest ormancılık bürosunun kuruluşu sırasında gerekli olan finansal kaynak teminini (%44,4) kişisel birikimleriyle karşıladıklarını belirtmektedirler. Bunu sırasıyla (%15,9) kredi çekerek, (%11,1) ortak bularak, (%11,1) aile yardımı ve (%11,1) diğer seçenekleri takip etmektedir. Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcılar arasından kaynak temini olarak emekli ikramiyesi ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) girişimcilik desteği açıklamalarına yer verilmiştir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu büro kurmak için kişisel birikimlerini kullandığını ifade etmektedir. Ortak bularak, aile yardımı ve diğer seçenekleri de daha az ve eşit oranda dağılım göstermiştir. Serbest ormancılık bürolarının kuruluşu sırasında finansal kaynak temini büyük oranda büro sahiplerinin kişisel birikimlerine dayanmakta olup buna bağlı olarak da bürolarda çoğunlukla çalışan kişi sayısı az, küçük ölçekli işletmeler şeklinde kurulmakta veya işlerini evlerinde yürütmektedirler (Serin ve Tutuş, 2017).

4.13 SMM Adaylarının Faaliyet Alanlarını Kavrama Durumu

SMM adaylarının mesleğe atıldıklarında ormancılık bürolarının faaliyet alanlarını tam olarak kavradığını düşünüyor musunuz? sorusuna ankete katılanların %68,3'ü hayır, %30,2'si orta düzeyde, %1,6'sı ise evet şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Bu

durumda SMM adaylarının mesleğe atıldıklarında ormancılık büro faaliyet alanlarını tam olarak kavramadığı düşünülmektedir. Bunun nedeni olarak gerek orman fakültelerinde verilen eğitimlerde 5531 sayılı Yetki Yasası ile ilgili müfredatta bir dersin bulunmaması ve öğrencilerin bu konulardan yeterince bilgi sahibi olmayışı gerekse OMO tarafından verilen seminerlerin yeterli olmayışı düşünülmektedir. Ancak günümüzde İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi eğitim müfredatında 5531 sayılı Serbest Meslek Mensupluğu Kanunu ile ilgili seçmeli bir dersin olduğu bilinmektedir.

Orman mühendisliği bölümü öğrencileri tarafından stajların niteliğinin araştırıldığı bir çalışmada (Atmış ve vd.,, 2008); “Naylon staj” adlı sorgulanması gereken bir durumla karşılaşmıştır. Altı farklı fakültenin öğrencilerinin ve ormancılık teşkilatı çalışanlarının vermiş olduğu bilgilere göre öğrencilerin stajlarının çok az bir kısmını staj yaptıkları yerde geçirdiği ve staj yerleri seçilirken naylon staj yapmaya olanak gösteren yerleri tercih ettiği ortaya çıkmıştır. Stajlar amacına uygun bir şekilde yapılmadığında, ormancılık eğitimine çok düşük seviyede katkı sağlamaktadır.

Diğer taraftan serbest meslek mensubu adaylarının da ormancılık bürolarında gerçekleştirecek oldukları 1 yıllık staj dönemlerinde yukarıda belirtildiği üzere “Naylon staj” yapmamaları gerekmektedir. Üzerlerine düşen gerekli gayret ve özveriye göstermeleri durumunda bilgi ve birikim olarak meslek hayatlarına yüksek seviyede katkı sağlayacakları düşünülmektedir.

4.14 Orman Fakültelerinde Verilen Eğitimin Yeterliliği

Serbest ormancılık bürolarının faaliyet alanları açısından orman fakültelerinde verilen eğitimin yeterliliği sorulduğunda; katılımcıların büyük çoğunluğunun %69,8’lik bir oranla eğitimin yeterli olmadığını düşündüğü görülmüştür (Tablo 4.3).

Tablo 4.3: Orman fakültelerinde verilen eğitimin yeterliliği.

Orman fakültelerinde verilen eğitim	(%)	Sayı
Evet, tam olarak yeterli	1,6	1
Evet, ama çok az sayıda eksiklikler var	6,3	4
Kısmen yeterli	20,6	13
Hayır, çok sayıda eksiklikler var	47,6	30
Hayır, hiç yeterli değil	22,2	14
Belirtilmeyen	1,6	1

Bunun nedeni olarak da; uygulamalı (arazi) eğitimlerin az oluşu ve teorik derslerin yoğunluğu, Netcad ve Arcgis gibi mesleki anlamda proje hazırlamada ihtiyaç duyulan bilgisayar programlarına ayrılan ders sayısının az oluşu ve iyi bir şekilde öğrenilememesi, Yetki Yasası kapsamında serbest ormancılık bürolarında yapılacak olan iş ve işlemler ile ilgili olarak orman fakültelerinde ayrı bir ders kapsamında eğitim verilmemesi ve ormancılık teşkilatının, serbest ormancılık bürolarına yaptırdığı hizmetlere yönelik uygulama derslerinin olmaması cevapları verilerek katılımcılar genel olarak bu sorunlara dikkat çekmiştir. Ankete katılan serbest orman mühendislerinin bu konudaki görüşlerinin bir kısmı kendi ifade ettikleri biçimi ile şu şekilde sıralanmıştır:

- Mesleğimiz uygulama ağırlıklı ve köklü bir yapıya sahiptir. Her bir kalemi ayrı uzmanlık gerektirmektedir. Eğitim alırken okuyup ezberlemek yerine uygulama ağırlıklı olması tecrübe açısından bizi mezuniyetimize daha da pişirmiş hale getirebilir. Son sınıfta yapılan teknik gezilerin aksine iki veya üçüncü sınıftan itibaren dönem dönem öğrencilerin okulun bulunduğu yerlerde bulunan işletme veya şefliklerde eğitim görmelerini tecrübe edinmelerini tavsiye ederim. Böylelikle kafamızda daha okurken karşılaşacak olduğumuz şeyler şekillenebilir ve kendimizi daha iyi yönlendirebiliriz. Mezun olduğumuzda daha az oranda boşluğa düşme durumunu yaşarız.
- Uygulama noktasında kesinlikle çok eksikler bulunmaktadır. Mesleğimiz itibarıyla işler genellikle arazide yapılmakta ve arazide olan iş, okulda her ne kadar teorik olarak anlatılırsa anlatılsın arazide ki gibi olmamaktadır. Mesleğe başlayınca neyin ne olduğunu anlıyorsunuz. Bir kere şu konu üniversitelerde kesinlikle uygulanmalı. Her ana bilim dalıyla ilgili neredeyse bilgisayar programları ile proje yapıyoruz. Üniversitelerde bu konunun üzerinde kesinlikle ve ciddi bir şekilde durulmalı. Sonuçta hangi öğrenci mezun olduğunda maden izin dosyası yapmayı biliyor. Herhangi bir izin irtifak dosyasının yapımı öğrencilerine aktarmalı, günümüz şartları bunu gerektiriyor.
- Teknik bilgi kısmen yeterli olsa da uygulamaya geçildiğinde birçok alanda yetersiz kalıyoruz. Programların tam anlamıyla öğretilmemesi, dosya hazırlama işlemlerinin öğretilmemesi, araziye yeterince çıkılmaması gibi eksiklikler var.
- Fakültelerde 5531 sayılı Yasa kapsamında yapılacak iş ve işlemler ile ilgili olarak eğitim verilmesi gerekmektedir.

- Ormancılık hukuku; her meslek disiplini olduğu bizde de her şey Yasa-Yönetmelik-mevzuat kapsamında yürütülmektedir. Yapmış olduğumuz her bir mesleki faaliyetin temeli yasa ve yönetmeliklere dayanmaktadır. Benim 10 yıldır gözlemlemiş olduğum temel eksikliğimiz; yeni mezun olan arkadaşların ormancılık hukukunun sadece okulda geçilmesi gereken bir ders olarak görmüş olduğudur. Oysaki ilk mezun olduğunda ne yapacağını bilmediğini söyleyen genç meslektaşlarımız; aslında yapabilecekleri şeylerin neler olduğunun, okumadıkları o Yönetmelik’lerde yazdığını çok geç idrak ediyorlar. Teknik bilgiler yasal bir altlığa oturtulmadan kullanılamaz. Yaptığımız her bir projenin Yasa-Yönetmelik-tamim-emir karşılığı vardır ve bu belgelerde işin nasıl yapılacağı zaten tarif ediliyor. Okumasını ve nereye bakacağını bilen, anlayarak araştıran bir mühendis; teknik becerilerini de kullanarak kabul edilebilir/geçerliliği olan projeler, işler, teknik çözümler yaratabilir. Ben bu nedenle “Ormancılık Hukukunu” çok önemsiyorum.
- Haritacılığın ve NetCad programının iyi öğretilmesi gerekmektedir. Orman kadastro ve izin irtifak konusunda kapsamlı eğitim verilmelidir. Bilirkişilik konusunda daha fazla detaya inilmeli muhakkak örnek dosyalar hazırlanmalıdır. Orman yolları eğitimleri bilgisayar programlarında kullanılabilecek şekilde geliştirilmeli ve sayısal programlar kullanılarak yol ağları planlatılmalıdır. Eğitim, kazı-dolgu, sanat yapısı, üst yapı, keşif metraj maliyete kadar tüm detayları ile geçerli projeler üretilebilir seviyede olmalı.

Orman fakültelerinde görev yapan akademisyenlere yönelik gerçekleştirilen bir araştırmada; orman mühendisliği eğitiminin en önemli sorunları arasında; teorik ders fazlalığı, laboratuvar, arazi uygulamaları ve teknik gezilerin yeterli olmayışı, uygulama-pratik işbirliğinin olmaması, müfredatın çağdaş ormancılık anlayışına uygun olmaması ve derslerin içeriklerinin güncellikten uzak olması, araştırmaya değil, ezbere dayalı bir öğretim ve ders geçme sisteminin olması konuları gösterilmiştir (Atmış ve Daşdemir, 2008).

Genel olarak bakıldığında katılımcılar tarafından orman fakültelerinde verilen eğitimin serbest ormancılık büroları açısından yeterli seviyede olmadığı, orman fakültelerinde verilen eğitimin pratikten çok teoriye dayanması, teorik olarak verilen bilginin uygulamayla desteklenmeyişi, bilgisayar programlarına (arçgis, netcad vb.) yeterince önem verilmemesi, Yetki Yasası kapsamında yapılacak olan işler ile ilgili bir dersin olmayışı, mezun olacak olan öğrencilerin devlet kadrosuna atanacağı düşüncesinin hakim olması ve serbest

ormancılığın yeterince anlatılmaması bu durumun en önemli nedenleri arasında gösterilebileceği düşünülmektedir.

4.15 Orman Fakültelerinde Verilen Eğitimin Yeterli Olmama Nedenleri

Serbest ormancılık büro sahipleri ve çalışanlarının daha bilgili ve donanımlı olması, ormancılık bürolarında gösterilecek olan faaliyetlerin daha verimli olmasını direkt olarak etkilediği düşünülmektedir.

Orman fakültelerinde verilen eğitimin serbest ormancılık bürolarında çalışma açısından yeterli olmamasının sebebinin değerlendirildiği soruda, katılımcıların büyük bir çoğunluğu (82,5) orman fakültelerinde teorikte verilen eğitimin pratik ile desteklenmeyişi olduğunu düşünmektedirler. Yine bu düşüncüyü destekler nitelikte katılımcıların yarısından fazlası (%61,9) uygulamanın yetersiz olduğunu düşünmektedirler (Tablo 4.4). Bu durumda katılımcıların büyük bir çoğunluğu serbest ormancılık bürolarında çalışma açısından orman fakültelerinde verilen eğitimin yeterli seviyede olmadığını düşünmektedir.

Tablo 4.4: Eğitim yetersizliğinin nedenleri.

Nedenler	(%)*
Teorikte verilen eğitimin pratik ile desteklenmeyişi	82,5
Uygulamanın yetersiz oluşu	61,9
Daha çok devlette çalışma isteği	54,0
Müfredattaki derslerde faaliyet alanlarının eksik olması	49,2
Öğrencilikte SMM'ye karşı ilgi ve bilgi eksikliği	49,2
Yetki yasasının iyi anlaşılammış olması	38,1

*birden fazla şık işaretlemeye izin verildiği için her şık kendi içinde % orana sahiptir

Teorikte verilen eğitimin pratik ile desteklenmeyişi ve uygulamanın yetersiz oluşu seçeneklerinin büyük oranda tercih edilmesinin sebebi olarak; orman fakültelerinde verilen eğitimin serbest ormancılık bürolarındaki faaliyet alanlarını desteklemede zayıf kaldığı, orman mühendislerinin uygulama sırasında görmüş oldukları eksiklikler ve yaşamış oldukları sıkıntılar olduğu düşünülmektedir. Orman mühendisliği mesleği uygulama ağırlıklı bir mühendislik dalıdır. Orman fakültelerinde öğrenim gören öğrencilere yönelik teorik biçimde verilen derslerin uygulamalı olarak desteklenmemesi, nitelikli orman mühendislerinin yetiştirilmesini etkileyecektir.

Benzer şekilde orman mühendisliği öğrencileriyle de bir araştırma yapılmış; 9 farklı orman fakültesinden ankete katılan öğrencilerin %22'si “teorik ders fazlalığı, laboratuvar, arazi uygulamaları ve teknik gezilerin yetersizliği, uygulama-pratik işbirliğinin olmaması” nı,

%14,7'si "araştırmaya değil, ezbere dayalı bir öğretim ve ders geçme sisteminin olması" nı, %6,9'u "ders programının uygun olmamasını" orman mühendisliği eğitiminin en önemli sorunları arasında görmektedir (Daşdemir ve Atmış, 2008).

Daha çok devlette çalışma isteği, müfredattaki derslerde faaliyet alanlarının eksik olması ve öğrencilikte SMM'ye karşı ilgi ve bilgi eksikliği seçenekleri de azımsanmayacak derecede işaretlenilmiştir. Orman fakültelerinde verilen eğitimin serbest ormancılık bürolarında çalışma açısından yeterli olmamasının diğer ve önemli bir nedeni de; orman fakültelerinden mezun olan orman mühendislerinin, mezun olur olmaz Kamu Personel Seçme Sınavına (KPSS) girip devlet orman teşkilatlarına atanacağı düşüncesinin hâkim olması, orman fakültelerinde okuyan öğrencilerin devlet orman teşkilatlarında çalışma düşüncesinin serbest meslek mensupluğu alanında faaliyet gösterme düşüncesinin önüne geçtiği, bunun sonucu olarak da öğrencilerin SMM'ye karşı ilgi ve bilgi eksikliği durumunun ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Müfredattaki derslerde faaliyet alanlarının eksik olması seçeneğini işaretleyen katılımcıların büyük bir çoğunluğun orman fakültelerinde bilgisayar programlarının ve uygulamalı derslerin artırılması düşüncesiyle yanıtladığı değerlendirilmektedir. Orman fakülteleri müfredatlarında özellikle teoriye dayanan eğitimin ağırlıklı olması ve bunun pratikle desteklenmeyişi, ormancılık bürolarında yapılan bir takım faaliyetlerin (izin dosyaları, bilgisayarda bir orman yol şebeke planı nasıl hazırlanır vb.) uygulamalı olarak gösterilmemesi ormancılık büroları açısından önemli bir sorun teşkil ettiği düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığı zaman orman fakültelerindeki mevcut müfredatın bürolar açısından bu ihtiyacı karşılamakta yetersiz kaldığı görülmektedir.

4.16 SMM Eğitimi ve Stajın Gerekliliği ve Yeterliliği

Katılımcıların "bir yıllık SMM eğitimi ve staj uygulamasının gerekliliği ve yeterliliğine" yönelik düşünceleri incelendiğinde; %42,9'u gerekli ama yetersiz olduğunu ifade ettiği görülmüştür (Tablo 4.5). Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bir yıllık SMM eğitimi ve staj uygulamasının gerekli olduğunu fakat yeterli olmadığını düşünmektedir.

Tablo 4.5: SMM ve staj uygulamasının gerekliliği ve yeterliliği.

Nedenler	(%)*
Evet gerekli ama yetersiz	42,9
Hayır gerekli ve yeterli değil	23,8
Kısmen gerekli ve yeterli	14,3
Evet gerekli ve yeterli	11,1
Hayır kesinlikle gerekli ve yeterli değil	6,3
Belirtilmeyen	1,6

Mühendislikte stajlar öğrencilerin eğitiminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Orman mühendisliği öğrencileriyle ilgili yapılan bir araştırmada (Atmış ve vd., 2008) farklı fakülte öğrencilerinden ve ormancılık örgütü çalışanlarından edinilen bilgilere göre öğrencilerden çok azının staj süresini, staj yerinde yaptığı ve staj yeri seçerken naylon staj yapmaya imkan veren yerleri istedikleri sonucu çıkmıştır. Böyle durumlarda ormancılık eğitime olan katkı da oldukça düşük seviyelerde kalmaktadır.

Akademisyenlerin orman mühendisliği eğitime yönelik benzer bir araştırmasında, akademisyenlerin %37,1'i stajların normal ve yeterli olduğunu düşünürken, %62,9'u staj eğitiminin yetersiz ve çok yetersiz olduğunu ifade etmektedir (Atmış ve Daşdemir, 2008). Orman mühendisliği bölümü öğrencilerine yönelik yapılan benzer bir araştırmada ise öğrencilerin %35,1'i satajların yeterli ve oldukça yeterli olduğunu düşünürken, %32,5'i staj eğitiminin yetersiz ve çok yetersiz olduğunu, % 32,4'ü ise normal olduğunu ifade etmektedir (Daşdemir ve Atmış, 2008).

Yine, orman fakültelerinde uygulanan stajların mesleki tecrübe kazandırma yeterliliğine yönelik yapılan benzer bir araştırmada katılımcıların %44,2'sinin yeterli olmadığı, %38,5'inin kısmen yeterli olduğu ve %17,3'ünün ise yeterli olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir (Öztürk vd., 2014b).

Genel olarak bakıldığında ormancılık eğitiminde stajlarla ilgili olarak serbest ormancılık büro sahipleriyle akademisyenlerin ve orman mühendisleri öğrencilerinin stajların yeterliliği konusunda olumsuz görüş beyan ettikleri görölmektedir.

Yetki Yasası'nın yürürlüğe girmesiyle Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Orman Fakültesinde stajların, serbest ormancılık bürolarında yapılabilmesine imkân veren yönerge değişikliği gerçekleştirilmiştir. Böylece öğrenciler serbest ormancılık uygulamaları ile ilgili bilgileri stajlar yaptıkları bürolarda uygulamalı olarak öğrenme imkânı bulmaktadırlar. Fakat 2016 yılından itibaren OGM'de stajını yapan öğrencilere ücret ödenmekte olup, bu durum

serbest ormancılık bürolarında staj yapmak isteyen öğrencileri bir beklentiye sevk etmektedir. Böyle bir durumda serbest ormancılık bürolarının çoğunluğu gönülsüz davranmaktadırlar. OMO'nun bu konu hakkında bir çözüm bulması oldukça fayda sağlayacaktır (Korkmaz ve Alkan, 2016)

Eğitimin bir parçası olan stajların yetersizliği konusunda akademisyenler tam bir görüş birliği içinde olup, stajlarda ciddiyet (disiplin), motivasyon, planlama, uygulama, denetim ve katılım eksikliğinin olduğunu düşünmektedir (Atmış ve Daşdemir, 2008).

4.17 Meslek Odası Seminerlerinin Gerekliliği ve Yeterliliği

Bir diğer soruda deneklere *Meslek odasının vermiş olduğu seminerler gerekli ve yeterli mi?* sorusu yöneltilmiş olup, katılımcıların %68,3'ü evet gerekli ama yetersiz, %14,3'ü kısmen gerekli ve yeterli, %9,5'i hayır gerekli ve yeterli değil, %6,3'ü ise evet gerekli ve yeterli cevabını vermiştir. Genel olarak bakıldığında katılımcıların %88,9'u seminerlerin gerekli olduğunu ifade etmekte, fakat yeterliliği konusunda eksikliklerin olduğunu düşünmektedir. Buna karşılık %9,5'i ise gerekli ve yeterli olmadığını ifade etmektedir.

Serbest meslek mensupluğu için verilen sertifikayı almak için seminerlere girmek, staj yapmak ve sınavlarda başarılı olmak gerekmektedir. Diğer taraftan 4 yıllık bir orman fakültesinde verilen eğitim sonucunda mezun olduktan sonra seminer yoluyla serbest meslek mensupluğu sertifikasının verilmesi de düşündürücü bulunmuştur. Dolayısıyla katılımcıların %68,3'ü seminerlerin gerekli olduğunu fakat yeterli olmadığını ifade etmesindeki önemli sebeplerden bir tanesinin de orman fakültelerinde alınan eğitim sonrası Oda tarafından verilen seminerler sonucu meslek mensubu olma durumu olduğu düşünülmektedir.

Orman mühendislerinin bu durumu gerekli görüp, yeterli görmemesindeki diğer bir sebep olarak 'formalite icabı' diye tabir edilen seminerlerin düzenlenmesi durumu olduğu düşünülmektedir. Bu seminerlerin bu şekilde değil de orman mühendislerini geliştirecek, yeni iş alanları açabilecek, iş çeşitliliğini arttırabilecek yeterlilikte, kısaca meslek hayatında fayda sağlayabilecek şekilde düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda fakülte ve meslek mensupluğu stajları da oldukça önem arz etmektedir. Stajların amaca uygun şekilde yapılmadığı durumlarda, ormancılık eğitime sağlayacağı katkı da çok düşük seviyede kalmaktadır (Atmış, 2015). Fakülte ve ormancılık örgütü arasında sağlanacak olan iş birliği ile stajların denetiminin daha etkin hale getirilmesi ormancılık eğitime oldukça önemli katkı sağlayacaktır (Atmış vd., 2008).

4.18 İş Bitirme Belgesi Uygulamasının Gerekliliği

Bu konuda elde edilen bulgulara yer vermeden önce iş bitirme belgesi, diğer bir ifadeyle iş deneyim belgesinin ne olduğu açıklanacak olursa; kamu kurum ve kuruluşlarının gerçekleştirecek oldukları ihalelerde, katılımcılardan istenen ve ilgili işle örtüşen daha evvel gerçekleştirdikleri çalışmaları gösteren bir belge şeklinde ifade edilebilir (Öztürk vd., 2014b). Genel olarak bakıldığında serbest ormancılık büro sahipleri ve bu sektörde faaliyet gösteren kişi ve kurumlar iş bitirme belgesinin gerekliliği konusunda çeşitli görüşlere sahiptirler. Bu konu aynı zamanda da tartışmalara açık bir konudur. Ormancılık teşkilatı tarafından gerçekleştirilecek olan ihalelerde iş bitirme belgesinin istenmesi özellikle yeni kurulmuş serbest ormancılık büroları için bir sorun teşkil edebilmektedir (Aktan, 2013). Çünkü bu türlü ihalelerde iş bitirme belgesine sahip olmaması orman teşkilatının açmış olduğu ihaleye katılamayacağı anlamı taşımaktadır.

Ankete katılan ormancılık büro sahiplerine iş bitirme belgesi uygulamasını nasıl değerlendirdikleri sorusu yöneltilmiş olup %28,6'sı hayır ve hayır kesinlikle olmamalı, %34,9'u evet ve evet kesinlikle olmalı seçenekleri tercih etmiştir. Bunun yanında %36,5'i ise kısmen doğru bulduğu şeklinde cevap vermiştir (Tablo 4.6). Bu sonuçlara göre katılımcıların iş bitirme belgesi uygulamasıyla ilgili olarak net bir şekilde belirgin bir taraf tutmadığı görülmektedir.

Tablo 4.6: İş bitirme belgesi uygulamasının gerekliliği.

Cevaplar	%
Evet kesinlikle olmalı	22,2
Evet	12,7
Kısmen	36,5
Hayır	12,7
Hayır kesinlikle olmamalı	15,9

Yapılan benzer bir araştırmada (Öztürk vd., 2014b) iş bitirme belgesi istenmesinin doğruluğu konusu sorulmuş olup katılımcıların %28,6'sı “evet”, %32,7'si “kısmen” %38,8'i ise “hayır” cevabını vermiştir.

İş bitirme belgesi ile ihalelere katılan kişi sayısı sınırlı seviyede tutulmaktadır. Bu durum ihalelerde rekabetin yani aşırı fiyat kırılmasının önüne geçmektedir. Bununla ilgili olarak da düşük ihale bedellerinden dolayı ormancılık faaliyetlerinin düşük kalitede gerçekleştirilmesi bir bakıma engellenmiş olmaktadır. Diğer taraftan, sektöre yeni katılarak serbest ormancılık

bürosu kuran meslek mensuplarının sayılarının giderek artmaktadır. Bu durum var olan meslek mensuplarını endişelendirebilmektedir. İş bitirme belgesi gibi belgelerin bu rekabeti azaltmada bir araç olarak görüldüğü ifade edilebilir. Özellikle kısmen cevabını veren katılımcıların düşüncelerinin bu yönde olduğu düşünülmektedir (Öztürk vd., 2014b).

Ayrıca 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'inci maddesi (h) bendinde, 20.11.2008 tarihli ve 5812 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikte, iş bitirme belgesi bulunmamak kaydıyla, mühendislerin lisans diplomaları yapım hizmetleri ihalelerinde benzer iş olarak iş bitirme belgesi yerine geçmiştir. Ancak hizmet ve danışmanlık hizmet alımları için böyle düzenleme kapsam dışı bırakıldığından, 5531 sayılı Kanun'daki üç mühendislik disiplininin danışmanlık hizmetleri bu ayrıcalıktan yararlanamamaktadır (Girgin, 2016)

4.19 Orman İdaresiyle Yaşanan Sorunlar

Ankete katılan ormancılık bürolarının orman idareleriyle yaşadıkları sorunların başında %58,7 oranında bürokrasi yoğunluğu gelmektedir. En az yaşanan sorun ise %19,0 oranında iş çeşitliliği sorunu olduğu görülmektedir (Tablo 4.7). Ormancılık büroları tarafından gerçekleştirilen işlerde bürokratik engellerle karşılaşılması, işlerin daha hızlı ve pratik olarak yürütülmesinde engel teşkil etmektedir. Bu bürokrasi kalemleri ne kadar az seviyede tutulursa yapılan iş ve işlemlerin de bir o kadar hızlanacağı düşünülmektedir.

Tablo 4.7: Orman idareleriyle yaşanan sorunlar.

Sorun	(%)*
Bürokrasi yoğunluğu	58,7
Her OBM de farklı dosya düzeni	46,0
İşlem sürecinin çok uzun olması	44,4
Zamanında yapılmayan ödemeler	28,6
İşletme şeflerinin tavırları	25,4
İş çeşitliliği sorunları	19,0

*birden fazla şık işaretlemeye izin verildiği için her şık kendi içinde % orana sahiptir

Hâlihazırda serbest ormancılık bürolarınca gerçekleştirilen ormancılık faaliyetlerinin hemen hemen tamamına yakını devlet orman teşkilatının doğrudan ya da özel sektör aracılığıyla dolaylı yoldan gerçekleştirdiği mal ve hizmet alımlarıyla ilişkilidir. Ormancılık örgüt yapısındaki değişimler, yeniden yapılanma ve bir takım yasal düzenlemelerin yürürlüğünün durdurulması ya da çokça yapılan değişiklikleri de içeren bazı bürokratik ve yasal nedenler, ormancılık bürolarınca gerçekleştirilen işlerde sürekliliğin devam etmesini engelleyebilmektedir. Nitekim bu durum uzmanlaşma noktasında da önemli darboğazlara

neden olmaktadır (Korkmaz vd., 2011). Yine serbest orman mühendisleri ile ilgili yapılan benzer bir araştırmada büro sahipleri gerçekleştirdikleri faaliyetlerde en büyük sorunun bürokrasi olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir (Aktan, 2013).

Ankete katılanlar tarafından ormancılık bürolarında ormancılık faaliyetlerini yerine getirirken orman idareleriyle yaşandığı düşünülen bir takım sorunlar ile ilgili düşünceler kendi ifade ettikleri biçimi ile şu şekilde sıralanmıştır:

- Çok başarılı bir sıralama olmuş. Bunların dışında ekleyebileceğim orman ihalelerinde orman mühendislerinin olmaması. Yani biz nasıl başka bir kurumun ihalesine giremiyorsak başka meslek mensupları da bizim kurumun ihalesine girmesin. Örneğin bir temizlik firması iş bitirmesi var diye bizim yol, üst yapı, sanat yapısı vs. ihalelerinde olması bence yanlış. İlk etapta eksiklikler yetersizlikler yaşanılabilir farkındayım ama ilerisi için mesleğimizin gelişmesi ve kalitesinin artması için önemli bir konu olduğunu düşünüyorum.
- Her orman bölge müdürlüğünün kendine göre belirlemiş olduğu uygulamalardan kaynaklanan sorunlar var. Kurumların yazışmalarda veya onaylarda çok geç veya zamanında cevap vermemeleri bir sorundur.
- Yetkili makamlarda bulunan meslektaşlarımızın gerekli deneyime sahip olmaması nedeni ile bir takım problemlerle karşılaşılmaktadır. Liyakat sisteminin düzgün çalışması mesleğimiz açısından oldukça önemlidir.
- Orman idaresinde çalışan şefler, serbest orman mühendisleri ile meslektaş olduklarını unutmamalı ve bizlere bu bilinçle yaklaşmalıdırlar.

4.20 Orman İdaresiyle Yaşanan Sorunlar Hakkında Çözüm Önerileri

Bu bölümde, ankete katılan ormancılık bürolarının orman idaresi ile yaşadığı sorunlar hakkında yapmış oldukları çözüm önerilerine yer verilmiştir. Çözüm önerilerine bakıldığı zaman *Liyakat* konusunda önemli görüşler ifade edildiği görülmüştür. Liyakat kısaca bir kimsenin, kendisine iş verilmeye uygunluk durumu olarak nitelendirilmektedir. Mesleğimiz ile alakalı, liyakat sisteminin çalışmaması, orman işletmelerince görev yapan orman mühendislerinin konumunun gerektirdiği bilgi ve deneyime sahip olmaması gibi durumlarda, karar mekanizmasının yavaş çalışmasına sebep olacak ve bu durumun da yapılacak olan işlerin yavaşlamasına, gereksiz vakit kaybına sebep olacağı düşünülmektedir.

Bürokrasi konusu da orman idareleri ile yaşanan en önemli sorunların başında gelmektedir. Bürokrasi yoğunluğunun fazla olması işlerin daha yavaş ilerlemesine, gereksiz zaman kayıplarına neden olmaktadır. Buna karşılık bürokrasi yoğunluğu ne kadar az seviyede tutulursa yapılacak olan işler de o denli hızlı ve pratik bir şekilde yürütülecek olup, yapılan iş ve işlemlerde bekleme süreleri azalacak ve gereksiz zaman kayıplarının önünü geçilecektir. Ormancılık büroları tarafından hazırlanan dosyaların onay süreci, bürokrasi yoğunluğu nedeniyle oldukça uzun sürmektedir. Bu prosedürlerin azaltılması gerektiği düşünülmektedir.

Orman idareleri ile yaşanan diğer sorunlardan bir tanesi de farklı orman bölge müdürlüklerinin farklı dosya düzeni istemeleridir. Her OBM'nin kendisine göre gerçekleştirmiş olduğu uygulamalar ormancılık büroları açısından iş yükünü arttırmakta ve karışıklıklara neden olmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi ve uygulamada birliğin sağlanması için ülke genelinde işlem birliği sağlanmalı, tüm projelerin aynı standartta ve dispozisyon kuralına göre yapılmalı ve bu suretle kişiye bağlı keyfi uygulamaların önüne geçilmelidir. Ortak bir sistem kurularak orman mühendislerinin bu sisteme kolayca ulaşması sağlanıp tüm dosya ve evrakların bu sistemde görülmesini sağlamak bütün OBM'lerin tek tip evrak takibi yapması açısından işleri oldukça kolaylaştıracağı değerlendirilmektedir. Ayrıca her bir işlem için idare tarafından makul bir süre belirlenerek işlerin bu sürede gerçekleştirilmesi sağlanmalı ve bu sürede gerçekleştirilmeyen işlemlerin sorgulaması yapılarak ilgililerin bundan sorumlu tutulacağı bir sistem kurulması gerektiği düşünülmektedir.

Bunların dışında orman idaresinin ormancılık özel sektörünü yeteri kadar kullanamadığı düşünülmektedir. Orman işletmelerindeki personel sayısının yetersiz olduğu bilinmektedir. Bu durumda personelin iş yoğunluğunu ve yükünü arttırmakta, işlerin sağlıklı bir biçimde yürütülmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Devlet orman işletmelerinde çalışan mühendis sayısının yeteriz oluşu ormancılık bürolarının önemini ortaya çıkartmaktadır. Orman idaresi tarafından Kamu İhale Kanunu'na göre yaptırılan işlerde ormancılık bürolarına yaptırılacak iş çeşitliliği arttırılmalıdır. Günümüzde yapılan ihalelerde ormancılık büroları; personel çalıştırma hizmeti sunan müteahhitler gibi tek düze ve sadece o ihaleden bu ihaleye koşan "işçi çalıştırma ve iş bulma acenteleri" pozisyonuna düşmeye başlamaktadır. Bu durum da serbest ormancılık bürolarının teknik donanım gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Serbest ormancılık büroları orman idarelerinin ve piyasanın ihtiyaçlarını karşılamak üzere

mühendislik çözümleri üreterek büyümelidir. Böylece hem birden fazla şefliğe vekâleten bakarak işlere yetişmeye çalışan orman işletme şeflerinin iş yükü azaltılacak, hem de ormancılık büroları tarafından gerçekleştirilecek iş çeşitliliğinin artması sağlanmış olacaktır.

4.21 Serbest Ormancılık Bürolarının Genel Sorunları ve OMO ile Yaşanan Sorunlar

Ankete katılan ormancılık bürolarının genel sorunları ve OMO ile yaşadıkları sorunların başında %60,3'lük bir oranla diğer ormancılık bürolarının aşırı fiyat kırımı olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.8).

Tablo 4.8: Mevzuattan kaynaklı genel sorunlar ve OMO ile yaşanan sorunlar.

Sorun	(%)*
Aşırı fiyat kırımı	60,3
Rekabet ortamı	49,2
İhalelere farklı kategorideki firmaların katılması	36,5
İş bitirme belgesi istenmesi	34,9
Sözleşmeli mühendis ile ilgili sorunlar	28,6
Fazla kişi katılması	27,0
Bürokrasi yoğunluğu	25,4
Yetki yasasındaki bir takım eksiklikler	12,7

*birden fazla şık işaretlemeye izin verildiği için her şık kendi içinde % orana sahiptir

Bu sonuçlara göre ormancılık bürolarının genel sorunları ve OMO ile ilgili en fazla şikayetçi olunan sorunun diğer ormancılık bürolarının aşırı fiyat kırımı olduğu söylenmiştir. En fazla şikayetçi olunan ikinci sorunun ise rekabet ortamı olduğu görülmektedir. Katılımcıların bu seçeneği haksız rekabet ortamı olarak değerlendirdiği düşünülmektedir. Diğer ormancılık bürolarının aşırı fiyat kırımı haksız rekabet ortamını doğurmaktadır. Bu durumda bu iki seçeneğin birbirinden bağımsız olduğu düşünülmemektedir. Birbiri ile ilişkili olan aşırı fiyat kırımı ve rekabet ortamı sorunları katılımcıların en önemli sorunlarından bir tanesi olduğu görülmektedir. Diğer yandan ihalelere farklı kategorideki firmaların katılması da şikayetçi olunan önemli sorunlardan bir tanesi olarak göze çarpmaktadır.

Bazı ormancılık büro/şirketlerin OMO tarafından belirlenen asgari birim fiyatların altında hizmet vermesi serbest meslek mensupları arasında haksız rekabet ortamı oluşturmaktadır. Diğer taraftan OMO'nun kurallarına uygun hareket eden tam bir mesleki ahlak ve disiplin içerisinde çalışan bürolar, haksız rekabet içerisinde olan bazı büroların fiyat politikalarından dolayı daha karlı fiyat sunmadığı için bir takım maddi sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu durumun ormancılık bürolarını ciddi sıkıntılara soktuğu düşünülmektedir. Bu ve benzeri

konularda OMO'nun gerekli tedbirleri alması gerektiği ve denetleme konusuna daha fazla ağırlık vermesi gerektiği düşünülmektedir.

Diğer taraftan ankete katılan ormancılık büroları tarafından farklı kategorideki firmaların ormancılık ile ilgili ihalelere katılmaları hoş karşılanmamaktadır. Ormancılık büroları sahipleri orman ihalelerine yalnızca ormancılık bürolarının girmesi gerektiğini düşünmektedirler. Yani ormancılık konusunda bilgisi ve birikimi bulunmayan kişilerin sırf iş bitirme belgesine sahip diye ormancılık ile ilgili ihalelere girmesinin doğru olmadığı değerlendirilmektedir.

4.22 5531 Sayılı Yetki Yasası ve OMO ile Yaşanan Sorunlar Hakkında Çözüm Önerileri

Ankete katılanlar tarafından Yetki Yasası ve OMO'dan kaynaklandığı düşünülen sorunlar ve bu sorunlar hakkındaki çözüm önerilerine verilen cevaplar incelendiğinde; SMM orman mühendislerinin mesleklerine ve meslektaşlarına biraz daha saygı ve anlayış ile önem göstermeleri gerekmektedir. OMO'nun belirlemiş olduğu asgari fiyatın altında iş yapmama, haksız rekabet ortamı oluşturmama vb. gibi konulara dikkat etmeleri serbest ormancılık büroları açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Yani serbest meslek mensubu olan orman mühendislerinin etik ticaret kurallarına uymaları bir takım sorunların çözümü açısından olumlu sonuçlar doğuracaktır. Ayrıca emekli olan orman mühendislerinin çok düşük fiyatlara işler yapması serbest meslek mensuplarının hoşlanmadıkları bir durum olarak ifade edilmiştir. Orman mühendisliği mesleğinin kalitesi ve devamlılığı açısından bu konular oldukça önemlidir.

Ankete katılanlar tarafından, Yetki Yasası ve OMO tarafından yaşanan sorunlar ile ilgili olarak sunmuş oldukları çözüm önerileri kendi ifade ettikleri biçimi ile şu şekilde sıralanmıştır:

- Son zamanlarda orman izin dosyaları orman mühendisleri tarafından değil harita mühendisleri veya harita teknikerleri tarafından da yapılmaktadır. Sonrasında ise çok düşük sayılabilecek rakamlara, kurumdan emekli olup SMM almış orman mühendisi büyüklerimize imza yaptırılarak mesleğimiz yıpratılmaktadır. Bu ve buna benzer konularda OMO'nun ise daha duyarlı ve etkili olması gerektiğini düşünüyorum.

- Yeni kurulan SMM bürolarından ihalelerde iş bitirme belgesi istenmektedir. Yeni kurulan bir ormancılık bürosunun iş bitirme belgesi bulunmamaktadır. Bu konuda Kamu İhale Kanunu'nda yapılacak değişiklik için OMO'nın öncülük yapması gerekmektedir. Yapılan iş ve işlemlerde OMO'nun almış olduğu komisyon ücreti çok yüksek miktardadır. OMO bu konuda yeni bir düzenleme yaparak bu ücretin daha aşağı seviyelere çekmesi gerekmektedir.

- Yetki Yasası ormancılık mesleğinin yükselmesinde çok etkili olmuştur. Ülkemizde ileriki yıllarda muhakkak ormanların işletilmesinde özelleşmesi eski yıllarda olduğu gibi yeniden gündeme gelecektir. Bunun gerçekleşebilmesi için yeterli ve yetkili ormancılık büroları teknik desteğin sağlayıcıları olacaktır. Bu bağlamda; Yetki Yasası'ndan alınan güç ve sivil toplum kuruluşları olarak OMO liderliğinde daha da iyi işler yapılacağına inanılmaktadır.

- İhalelerde OMO asgari birim fiyatlarının altında teklif verenlerle ilgili inceleme ve soruşturma işlemleri daha hızlı bir şekilde sonuçlandırılmalıdır. Ormancılık bürolarının OMO'nun belirlemiş olduğu fiyatlar üzerinden yaptıkları kırımları en aza indirmek ya da hiç olmamasını sağlamak amacıyla OMO'nun eğitimler düzenleyip bilinçlendirme yapmaları gerekmektedir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada 5531 sayılı Kanun ile kurulan ormancılık bürolarının hukuksal sorunlarını içine alacak şekilde güncel durumlarının belirlenmesi, serbest ormancılık bürolarının fikirlerini alarak bu kanun çerçevesinde ormancılık bürolarında gerçekleştirilen faaliyetler ile ilgili olarak karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve bu sorunlar hakkında çözüm önerilerinin çoğaltılarak geliştirilmesi amaçlanmıştır. Serbest orman mühendislerine özgü hazırlanan anket sonuçları çalışmanın bulgular kısmında detaylı olarak değerlendirilmiş, yaşanan sorunlara yönelik uygulayıcıların çözüm önerileri aşağıda sıralanmıştır:

Yapılan araştırmaya göre serbest ormancılık bürolarına bakıldığında; çoğunlukla erkek, 25-35 yaş aralığında, lisans mezunu, 10 yıla yakın faaliyet gösteren, 2006-2016 yılları arasında mezun, kuruluş ili olarak Orman Bölge Müdürlüklerinin bulunduğu yerlerde kurulmuş, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesinden mezun, 5.000-10.000 TL arasında aylık ortalama geliri olan bir profil öne çıkmaktadır. Diğer yandan ormancılık büro sahiplerinin büyük oranda üzerinde durduğu sorunlar; işlerin daha hızlı ve pratik olarak yürütülmesine engel olan bürokrasi yoğunluğu, serbest ormancılık bürolarının faaliyet alanları ile ilgili fakültelerde verilen eğitimin yetersizliği, teorikte verilen eğitimin pratik ile desteklenmeyişi ve uygulamanın yetersiz oluşu, ormancılık bürolarının aşırı fiyat kırımı ve iş bitirme belgesinin gerekliliği vb. şeklinde sıralanmaktadır.

Büro sahipleri “Liyakat” konusunda önemli görüşler ifade etmektedirler. Orman mühendisliği ile alakalı liyakat sisteminin çalışmaması, karar mekanizmasının yavaş çalışmasına ve bu durumun da gereksiz vakit kaybına sebep olarak yapılacak olan işlerin yavaşlamasına neden olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle yapılacak olan bütün işlerde liyakatin esas alınarak yapılması gerekmektedir.

Serbest ormancılık bürolarının kuruluşu sırasında finansal kaynak temini büyük oranda büro sahiplerinin kişisel birikimlerine dayanmaktadır. Bu nedenle bürolarda çoğunlukla çalışan kişi sayısı az, küçük ölçekli işletmeler şeklinde kurulmaktadır. Bununla bağlantılı olarak, büro sahipleri bildikleri alanlar üzerine ve riski az olan ormancılık faaliyetleri üzerine çalışmayı tercih etmektedirler.

Bürokrasi konusu da orman idareleri ile yaşanan en önemli sorunların başında gelmektedir. Bürokrasi yoğunluğunun fazla olması işlerin daha yavaş ilerlemesine, gereksiz zaman kayıplarına neden olmaktadır. Buna karşılık bürokrasi yoğunluğu ne kadar az seviyede tutulursa yapılacak olan işler de o denli hızlı ve pratik bir şekilde yürütülecek olup, yapılan iş ve işlemlerde bekleme süreleri azalacak ve gereksiz zaman kayıplarının önünü geçilecektir. Ayrıca kurumlarda bürokrasi yoğunluğunun azaltılması, gereğinden fazla zaman kaybına neden olan yazışmaların da sayısını azaltacaktır. Böylece gereğinden fazla yapılan yazışmalar yapılmayarak zaman kaybının önüne geçilecek ve işler hızlı bir şekilde yürüyecektir. Dolayısıyla ormancılık bürolarının faaliyetlerini gerçekleştirme sürecinde karşılaştıkları yoğun prosedürlerin azaltılması, büro sahiplerinin önemli beklentileri arasındadır.

Büro sahipleri, ormancılık büroları tarafından hazırlanan dosyaların onay sürecinin oldukça uzun sürdüğünü ifade etmektedirler. Bu gibi durumların önüne geçmek için teknolojinin (e-imza vb.) sunmuş olduğu hizmetlerden daha fazla yararlanılması gerektiği ve her bir işlem için idare tarafından makul bir süre belirlenerek işlerin bu sürede gerçekleştirilmesinin sağlanacağı bir sistem kurulması gerektiği düşünülmektedir.

Serbest ormancılık bürolarının faaliyet alanları açısından orman fakültelerinde verilen eğitimin yeterli olmadığı görüşü ağırlık kazanmaktadır. Bunun nedeni olarak arazi eğitimlerinin az oluşu, Netcad ve Arcgis gibi mesleki anlamda proje hazırlamada ihtiyaç duyulan bilgisayar programlarına ayrılan ders sayısının az oluşu ve ormancılık teşkilatının, serbest ormancılık bürolarına yaptırdığı hizmetlere yönelik uygulama derslerinin olmaması gibi görüşler bildirilmiştir. Bu sorunlara ilişkin olarak proje hazırlamada ihtiyaç duyulan bilgisayar programlarına ayrılan ders sayısının artırılması gerektiği ve teorikte verilen eğitimin arazide bire bir uygulamasının yapılması gerektiği önerisi getirilmiştir. Ayrıca gerek fakültelerde gerekse OMO'nın bünyesinde yapılan stajlarla ilgili olarak denetimler artırılmalı, öğrencilerin ormancılık bürolarında stajyer olarak çalışmalarını desteklenmelidir.

Orman idareleri ile yaşanan diğer sorunlardan bir tanesi de farklı OBM'lerin farklı dosya düzeni istemeleri olmuştur. Her OBM'nin kendine göre belirlediği dosya düzeni, ormancılık büroları açısından iş yükünü arttırmakta ve karışıklıklara neden olmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi ve uygulamada birliğin sağlanması için ülke genelinde işlem birliği sağlanmalı, tüm projelerin aynı standartta ve dispozisyon kuralına göre yapılmalı ve bu suretle farklı uygulamaların önüne geçilmelidir. Bu durumun çözümü noktasında orman

mühendislerinin kolayca ulaşabilecekleri ortak bir sistem kurularak, gerekli tüm dosya ve evrakların bu sistemde görülmesi sağlanmalıdır. Böylece bütün OBM'lerin tek tip evrak takibi yapması açısından işleri oldukça kolaylaştıracağı ve karışıklıkların giderileceği düşünülmektedir.

Orman işletmelerindeki personel sayısının yetersiz olduğu bilinmektedir. Bu durum personelin iş yoğunluğunu ve yükünü arttırmakta, işlerin sağlıklı bir biçimde yürütülmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Devlet orman işletmelerinde çalışan mühendis sayısının yetersiz oluşu ormancılık bürolarının önemini ortaya çıkartmaktadır. Orman idaresi tarafından Kamu İhale Kanunu'na göre yaptırılan işlerde ormancılık bürolarına yaptırılacak iş çeşitliliği artırılmalıdır. Böylece hem birden fazla şefliğe vekaleten bakarak işlere yetismeye çalışan orman işletme şeflerinin iş yükü azaltılacak, hem de ormancılık büroları tarafından gerçekleştirilecek iş çeşitliliğinin artması sağlanmış olacaktır.

Büro sahipleri, SMM orman mühendislerinin mesleklerine ve meslektaşlarına biraz daha saygı, anlayış ve önem göstermeleri gerektiğini düşünmektedirler. Ormancılık bürolarının, OMO'nın belirlemiş olduğu asgari fiyatın altında iş yapmama, haksız rekabet ortamı oluşturmama vb. gibi konulara dikkat etmeleri serbest ormancılık noktasında bir takım sorunlara meslek çalışanlarının kendilerinin derman olabileceği düşünülmektedir. Yani SMM orman mühendislerinin etik ticaret kurallarına uymaları bir takım sorunların çözümü açısından olumlu sonuçlar doğuracaktır. Orman mühendisliği mesleğinin kalitesi ve devamlılığı açısından bu konular oldukça önemlidir.

Ormancılık teşkilatı tarafından gerçekleştirilecek olan ihalelerde iş bitirme belgesinin istenmesi özellikle yeni kurulmuş serbest ormancılık büroları için bir sorun teşkil edebilmektedir. Bu noktada yeni kurulan ormancılık bürolarının, bazı ormancılık ihalelerine katılımı için iş bitirme belgesinin istenmemesi konusu OMO tarafından değerlendirilmelidir.

Ankete katılanlarca; son zamanlarda orman izin dosyalarının, orman mühendisleri tarafından değil de, farklı disiplinler tarafından yapıldıktan sonra çok düşük rakamlara kurumdan emekli SMM almış orman mühendislerine imza attırıldığı ifade edilmektedir. Bu ve buna benzer konularda OMO'nun denetimlerini arttırması gerektiği düşünülmektedir.

Büro sahipleri, serbest ormancılık büroları tarafından yapılan iş ve işlemlerde OMO'nun almış olduğu komisyon ücretlerinin yüksek olduğunu, OMO'nun bu konuda yeni bir düzenleme yaparak bu ücretin daha aşağı seviyelere çekmesi gerektiğini ifade etmektedirler.

Ayrıca OMO bünyesinde faaliyet alanlarına göre uzman kişilerin bulunması ihtiyaç anında sorunlara anlık çözüm bulunmasını kolaylaştıracakı düşünölmektedir.

Ormancılık teşkilatı tarafından gerçekleştirilecek olan ihalelerde, OMO asgari birim fiyatlarının altında teklif verenlerle ilgili inceleme ve soruşturma işlemleri daha hızlı bir şekilde sonuçlandırılmalıdır. Ormancılık bürolarının, OMO'nun belirlemiş olduğu fiyatlar üzerinden yaptıkları kırımları en aza indirmek ya da hiç olmamasını sağlamak amacıyla eğitimler düzenleyip bilinçlendirme yapması gerekmektedir. Ayrıca ormancılık bürolarının asgari ücret tarifesi altında iş yapmasını engellemesi amacıyla OMO'nun denetimlerini arttırması gerektiği düşünölmektedir.

Yaşanılan sorunların bir diğeri, OMO'nun rayiç fiyatının ihaleli işlerde kanun ile zorunlu tutulması ve uyulmadığı takdirde de yasaklama gibi yaptırımların uygulanmasıdır. Yani ormancılık bürolarının Kamu İhale Kanunu'ndaki şartları yerine getirmesinin yanında oda birim fiyatına uyma gibi ek bir zorlulukları bulunmaktadır. OMO'nun bu duruma yönelik olarak, ormancılık bürolarının da görüşünü alarak sektör temsilcilerinin ortak bir paydada buluşmasını sağlayacak bir düzenleme yapması gerektiği düşünölmektedir.

Bu sorunların çözümü noktasında ise OMO, ilgili üniversite fakülteleri, devlet orman teşkilatı ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile ilgili farklı kesim temsilcilerinin geliştireceği çözüm odaklı ortak bir paydada buluşmaya ihtiyaç olduğu düşünölmektedir.

KAYNAKLAR

- Aktan, Ü. (2013). Serbest Ormancılık Büroları ve Orman Mühendisi İstihdamına Etkisi. Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği ABD, YL. Tezi.
- Akyüz, K.,C., Koçak, S., Balaban, Y., Yıldırım, İ., Gedik, T. (2011). Çalışanların İş Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi (Muğla Orman Bölge Müdürlüğü Örneği). *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 12: 20-26.
- Alanay, A. (1998). 8 Mart ve mühendis- mimar kadın, orman mühendisliğinde kadın. *Orman Mühendisliği Dergisi*, 35:3.
- Arslantaş, E. (2006). Orman Mühendislerinin Cinsiyet Algısı ve Ormancılık Örgütünde Cinsiyet Ayrımcılığı, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 89 s., Ankara.
- Atmış, E., Daşdemir, İ. (2008). Orman Fakültesi Öğretim Elemanlarının Orman Mühendisliği Eğitiminin Bugününü ve Geleceğini Değerlendirmesi. 3. *Ulusal Ormancılık Kongresi*. Ankara, s. 103-121.
- Atmış, E., Günşen, H.B., Güleç, R. (2008). Stajın Ormancılık Eğitimindeki Önemi, 3. *Ulusal Ormancılık Kongresi*, 20-22 Mart 2008, 150. Yılda Türkiye’de Ormancılık Eğitimi, Bildiri Kitabı, 191-200, Ankara
- Atmış, E. (2015). Türkiye’de Orman Mühendisliği Eğitim-Öğretimini Etkileyen Güncel Politikaların Değerlendirilmesi, *Orman Mühendisliği Dergisi*, Yıl:52, Sayı:10-11-12, s. 20
- Ayanoğlu, S., Coşkun, A.A., Güneş, Y., Elvan, D., Velioğlu, N. (2008). Orman Mühendislerinin Çalışma Alanları Hakkında Tartışılan Konulara İlişkin Değerlendirmeler, *İ.Ü Orman Fakültesi Dergisi* Seri B Cilt 58 Sayı 1.
- Daşdemir İ., Atmış E. 2008. Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü Öğrencilerinin Orman Mühendisliği Eğitimini Değerlendirmesi. 3. *Ulusal Ormancılık Kongresi* 20-22 Mart 2008, s.53-75, Ankara.
- Daşdemir, İ. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Nobel Yayınevi.
- Girgin, E. (2016). 5531 Sayılı Kanun Kapsamındaki Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hizmetlerinin, Kamu Kurumlarının Satın Alınmasına İlişkin Usul ve Esaslar
- Korkmaz, M., Alkan, H., Eker, M. (2011). Ormancılık Etkinliklerinin Gerçekleştirilmesinde Serbest Ormancılık Bürolarının Rolü, Sorunlar ve Beklentiler. *2023’e Doğru 1. Doğa ve Ormancılık Sempozyumu*, s: 64-65, Antalya.
- Korkmaz, M., Alkan, H. (2016). 5531 Sayılı Meslek Yetki Kanunun 10. Yılı Kongresine İlişkin Bildiriler, 5531 Sayılı Kanunun Orman Mühendisliği Eğitim ve Öğretimine Katkıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Örneği)

- Korkmaz, M., Baykal, G.D.Ö. (2018). Kadın orman mühendislerinde iş doyumunu etkileyen faktörler ile iş doyum ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki, *Türkiye Ormancılık Dergisi* 19(1), 83-90.
- OMO, 2009. 5531 Sayılı Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanunun Yüksek Öğretim-Eğitim ve Uygulamaya Yansımaları, Alınması Gereken Önlemler. Panel Bildiri Kitabı.
- OMO, 2012. 5531 Sayılı Kanunun Yüksek Öğretim ve Eğitimine Yansımalarının İrdelenmesi ve Hedefler kongresi. Bildiriler Kitabı.
- OMO, 2016. 5531 Sayılı Meslek Yetki Kanunun 10. Yılı Kongresine İlişkin Bildiriler,
- Özden, S., Ekici, F. (2010). Orman Mühendisliği Mesleğinin Dünü, Bugünü ve Geleceği, *III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, 20-22 Mayıs 2010, Bildiriler Kitabı, Cilt I, s:17-23.
- Özdönmez, M., Ekizoğlu, A. (1996). Türkiye'de Ormancılık Yüksek Öğretiminin Başlangıcından Bu Yana Mezunlara Verilen Unvanlar ve Diplomalar, *İ.Ü Orman Fakültesi Dergisi* Seri B Cilt 46 Sayı 1-2-3-4
- Öztürk, A., Aktan, Ü., Demirci U. (2014a). Serbest ormancılık büroları ve orman mühendisi istihdamına etkisi, *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 2014, 15: 33-43.
- Öztürk, A., Aktan, Ü., Demirci U. (2014b). Serbest Ormancılık Bürosu Sahiplerinin 5531 Sayılı Yetki Yasası Ve Uygulanma Sürecine İlişkin Görüşleri, *Journal of Forestry Faculty of Kastamonu University*, 14(1).
- Serin, H., Tutuş, A. (2017). Serbest Meslek Mensubu Olarak Çalışan Orman Endüstri Mühendislerinin Sorunları ve Çözüm Yolları, *Orman Mühendisliği Dergisi*, Yıl:54, Sayı:7-8-9, s. 30-31.
- ŞAFAK, İ., (2008). Ege Bölgesi Orman Mühendislerinin Profili, *Orman Mühendisleri Odası Dergisi*, Yıl:45, Sayı:10- 11-12, s.22-26
- TOD, (2018). Meslektaşlarımızın Sorunları ve Gelecek Perspektifleri, Orman Mühendisleri Odasının 12-13 Mayıs 2018 tarihlerinde düzenlediği kamu ve özel sektör orman/orman endüstri ve ağaç işleri endüstri mühendislerinin sorunları ve meslek saygınlığı toplantısı.
- URL-1 (2019). <https://www.ogm.gov.tr/Documents/Kurulusumuz/GenelBilgiler/1839danBugüneTarihselGelisim.pdf>, (07.07.2019)
- URL-2 (2019). <https://ormuh.org.tr/5531-sayili-kanun>, (07.07.2019)

EKLER

EK 1: Anket Formu

Bu anket, Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Hukuku Bilim dalında yapılmakta olan bir Yüksek Lisans Tezi kapsamında hazırlanmıştır. Sorulara cevap vermek gönüllülük esasına dayanmakta olup isimler ve görüşler kesinlikle üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. Sorularımıza içtenlikle cevap verdiğiniz ve zaman ayırdığınız için şimdiden çok teşekkür ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Gençay (ggenccay@bartin.edu.tr); Yüksek Lisans Öğrencisi Caner Şenkal (canersenk45@gmail.com)

Anket Soruları

I. Bölüm

Bu bölümde genel bilgiler mevcuttur

1- Okuduğunuz;

Üniversite / Bölüm : Mezuniyet Yılıınız:
... ..

2- Cinsiyetiniz : (...) Kadın (...) Erkek

3- Yaşınız :

4- Serbest ormancılık bürosunun; (...) Sahibiyim (...) Çalışanım

5- Çalıştığınız ormancılık bürosu hangi ilde?

Kaç yıldır faaliyet gösteriyor?

6- Aylık gelir düzeyiniz?

II. Bölüm

Bu bölümde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili sorular mevcuttur

1- Çalıştığınız ormancılık bürosunda, aşağıdaki faaliyet alanlarında ne ölçüde hizmet verilmektedir?

Faaliyet Alanları	Hiç	Az	Orta	Çok
İzin dosyaları (16. Ve 17. Madde izinleri)				
Orman yolları veya yangın emniyet yolları				
Ormanların doğal yolla kurulması				
Ağaçlandırma				
Ağaç röleve planları				
Orman fidanlıkları kurulması				
Orman içi mesire dinlenme alanı yapılması				
Bilirkişilik (kadaastro, ceza, hukuk mah.lerinde)				
ÇED raporları				
5531 sy. kanunda tanımlanan diğer faaliyetler Yazar mısınız?				
5531 sy. kanunda tanımlanmayan diğer aaliyetler Yazar mısınız?				

2- 5531 sayılı kanunun "faaliyet alanları" açısından genel anlamda yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

- (...) Evet, tam olarak yeterli
(...) Evet, ama çok az sayıda eksiklikler var
(...) Kısmen yeterli
(...) Hayır, çok sayıda eksiklikler var
(...) Hayır, hiç yeterli değil

3- Büronuzda faaliyet göstermediğiniz alanlarda çalışmama nedeniniz nedir? (1'den fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- (...) Faaliyet alanıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olunmaması
- (...) Getirisinin fazla olmayışı
- (...) Riskin fazla oluşu
- (...) Deneyimli eleman yetersizliği
- (...) Diğer.....

4- Ormancılık bürosunun kuruluş aşamasında gerekli olan finansal kaynak teminini nasıl karşıladınız?

- (...) Kendime ait birikimle
- (...) Kredi çekerek
- (...) Ortak bularak
- (...) Ailemin yardımıyla
- (...) Diğer

5- Serbest Meslek Mensubu adaylarının mesleğe atıldıklarında ormancılık bürolarının faaliyet alanlarını tam olarak kavradığını düşünüyor musunuz?

- (...) Evet
- (...) Orta düzeyde
- (...) Hayır

6- Serbest ormancılık bürolarının faaliyet alanları açısından orman fakültelerinde verilen eğitimin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

- (...) Evet, tam olarak yeterli
- (...) Evet, ama çok az sayıda eksiklikler var
- (...) Kısmen yeterli
- (...) Hayır, çok sayıda eksiklikler var
- (...) Hayır, hiç yeterli değil

Yeterli olmadığını düşünüyorsanız sizce hangi alanlarda eğitim artırılmalı?

.....
.....
.....

7- Orman fakültelerinde verilen eğitimin serbest bürolarda çalışma açısından yeterli olmadığını düşünüyorsanız sizce sebebi ne olabilir? (1'den fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- (...) 5531 sayılı yetki yasasının iyi anlaşılammış olması
- (...) Müfredattaki derslerde faaliyet alanlarının eksik olması
- (...) Teorikte verilen eğitimin pratik ile desteklenmeyişi
- (...) Uygulamanın yetersiz oluşu
- (...) Daha çok devlette çalışma isteği
- (...) Öğrencilikte SMM'ye karşı ilgi ve bilgi eksikliği
- (...) Diğer

.....
.....
.....

8- Bir yıllık SMM eğitimi ve staj uygulamasının adaylar için gerekli ve yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

- (...) Evet gerekli ve yeterli
- (...) Evet gerekli ama yetersiz
- (...) Kısmen gerekli ve yeterli
- (...) Hayır gerekli ve yeterli değil
- (...) Hayır kesinlikle gerekli değil

9- Daha nitelikli mühendis yetiştirilmesi açısından meslek odası seminerleri sizce gerekli ve yeterli mi?

- (...) Evet gerekli ve yeterli
- (...) Evet gerekli ama yetersiz
- (...) Kısmen gerekli ve yeterli
- (...) Hayır gerekli ve yeterli değil
- (...) Hayır kesinlikle gerekli değil

10-Yetki yasası çerçevesinde iş bitirme belgesi (proje yapımı, ağaçlandırma vb.) uygulamasını doğru buluyor musunuz?

- (...) Evet kesinlikle olmalı
- (...) Evet
- (...) Kısmen
- (...) Hayır
- (...) Hayır kesinlikle olmamalı

11- Çalıştığınız büroda ormancılık faaliyetlerini yerine getirirken orman idareleriyle yaşadığı düşünülen aşağıdaki sorunları değerlendirir misiniz?

Yaşanan sorunlar	Hiç	Az	Orta	Çok
Bürokrasi yoğunluğu				
İş çeşitliliği sorunları				
Zamanında yapılmayan ödemeler				
İşlem sürecinin çok uzun olması				
Farklı bölge müd.lerinin farklı dosya düzeni istemeleri				
Orman işletme şeflerinin kendilerine karşı olan tavırları				
Diğer (yazar mısınız?)				

12- Orman idaresi ile yaşadığınız sorunlar hakkında çözüm öneriniz varsa kısaca yazar mısınız?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Serbest ormancılık bürolarının genel sorunları ve OMO ile yaşandığı düşünülen aşağıdaki sorunları değerlendirir misiniz?

Yaşanan sorunlar	Hiç	Az	Orta	Çok
Bürokrasi yoğunluğu				
Yetki yasasındaki bir takım eksiklikler				
Diğer ormancılık bürolarının aşırı fiyat kırımı				
Rekabet ortamı				
İhalelere farklı kategorideki firmaların katılması				
İş bitirme belgesi istenmesi				
Fazla sayıda kişinin katılması				
Sözleşmeli mühendislerle ilgili yaşanan sorunlar				
Diğer (yazar mısınız?).....				

13- 5531 sayılı yetki yasası ve OMO'dan kaynaklı yaşadığınız sorunlar hakkında çözüm öneriniz varsa kısaca yazar mısınız?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Anketimize yaptığınız katkıdan dolayı
Teşekkür ederiz...

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Caner ŞENKAL
Doğum Yeri ve Tarihi : SALİHLİ-1992

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi
Orman Fakültesi - Orman Mühendisliği
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü - Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
Bilimsel Faaliyet/Yayınlar : Şenkal, C ve Gençay, G. (2019) Serbest Ormancılık
Bürolarının Hukuksal Sorunları ve Çözüm Önerileri. Bartın
University International Journal of Natural and Applied
Sciences. (Yayına kabul edildi, henüz basılmadı)

İş Deneyimi

Stajlar : -Manisa Orman İşletme Müdürlüğü-Salihli Orman İşletme
Şefliği (Manisa/2012).
-Manisa Orman İşletme Müdürlüğü-Salihli Orman İşletme
Şefliği (Manisa/2014).
Çalıştığı Kurumlar : Bartın Orman İşletme Müdürlüğü (2016).

İletişim

Telefon : 0534 070 2133
E-Posta Adresi : canersenk45@gmail.com

Tarih : 12/09/2019 (Tez Savunma Tarihi)